

Utjecaj porasta potražnje nafte na sigurnost i uspješnost poslovanja velikog brodarskog poduzeća

Mađerić, Lucia

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:211:835292>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial 3.0 Unported / Imenovanje-Nekomercijalno 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-30**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Lucia Mađerić

**UTJECAJ PORASTA POTRAŽNJE NAFTE
NA SIGURNOST I USPJEŠNOST
POSLOVANJA VELIKOG BRODARSKOG
PODUZEĆA**

ZAVRŠNI RAD

Varaždin, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ž D I N

Lucia Mađerić

Matični broj: 0016148746

Studij: Ekonomika poduzetništva

**UTJECAJ PORASTA POTRAŽNJE NAFTE NA SIGURNOST I
USPJEŠNOST POSLOVANJA VELIKOG BRODARSKOG
PODUZEĆA**

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

Doc. dr. sc. Mateja Brozović

Varaždin, rujan 2024.

Lucia Mađerić

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada.

Autorica potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

Sažetak

Tema završnog rada je utjecaj porasta potražnje za naftom na sigurnost i uspješnost vodećeg brodarskog poduzeća. Poduzeće koje je odabrano za provedbu ovog rada je Tankerska plovidba d.d. te su analizirani njegovi financijski izvještaji pri čemu su se koristile horizontalna i vertikalna analiza bilance, računa dobiti i gubitka te izvještaja o novčanom toku kao i financijski pokazatelji sigurnosti i uspješnosti poslovanja.

Razrađen je i teorijski dio instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja uz opis izračuna svih pokazatelja, kao i njihovo značenje i interpretaciju. Također su navedeni neki od glavnih razloga povećanja potražnje za naftom, a to su pandemija koronavirusa, odnosno njezin kraj te rat u Ukrajini koji još uvijek traje.

Na kraju ovog rada iznesen je zaključak iz rezultata provedene analize financijskih izvještaja. Zaključeno je da je poduzeće unatoč neprilikama ostalo likvidno s visokom ekonomičnosti i profitabilnosti i bez velike zaduženosti.

Ključne riječi: nafta, analiza financijskih izvještaja, brodarsko poduzeće, horizontalna analiza, vertikalna analiza, financijski pokazatelji, likvidnosti, ekonomičnost, profitabilnost, zaduženost.

Sadržaj

Sadržaj.....	iii
1. Uvod.....	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Metode i tehnike.....	1
1.3. Struktura rada.....	1
2. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja.....	3
2.1. Svrha analize financijskih izvještaja.....	3
2.2. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja koji se temelje na bilanci te računu dobiti i gubitka.....	5
2.3. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja koji se temelje na izvještaju o novčanim tokovima.....	14
2.4. Prednosti i nedostaci instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja.....	19
3. Osnovna obilježja poslovanja poduzeća odabranog za analizu.....	21
3.1. Općenito o Tankerskoj plovidbi d.d.	21
3.2. Značaj i važnost djelatnosti Tankerske plovidbe d.d.....	23
3.3. Čimbenici porasta potražnje za naftom.....	24
4. Utjecaj porasta potražnje za naftom na sigurnost i uspješnost poslovanja velikog brodarskog poduzeća.....	26
4.1. Horizontalna analiza bilance, računa dobiti i gubitka te izvještaja o novčanim tokovima.....	26
4.2. Vertikalna analiza bilance, računa dobiti i gubitka te izvještaja o novčanim tokovima.....	29
4.3. Financijski pokazatelji sigurnosti poslovanja.....	31
4.3.1. Pokazatelji likvidnosti.....	31
4.3.2. Pokazatelji zaduženosti.....	32
4.3.3. Pokazatelji aktivnosti.....	33
4.4. Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja.....	34
4.4.1. Pokazatelji ekonomičnosti.....	34
4.4.2. Pokazatelji profitabilnosti.....	34
4.4.3. Pokazatelji investiranja.....	35
4.5. Analiza kvalitete dobiti.....	36
5. Zaključak.....	37
Popis literature.....	38
Popis slika.....	40

Popis tablica 41

1. Uvod

U uvodu su navedeni predmet i cilj ovog rada, metode i tehnike koje su se koristile pri njegovom pisanju. Navedena je i struktura rada u kojoj su ukratko objašnjene teme kojima se svako pojedino poglavlje bavi.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog rada je analiza poslovanja poduzeća Tankerska plovidba d.d. na temelju financijskih izvještaja navedenog poduzeća od 2018. do 2022. godine uslijed pada te ponovnog porasta potražnje za naftom i naftnim derivatima zbog negativnih utjecaja na tržište.

Cilj rada je istražiti koji su čimbenici doveli do takvih promjena na tržištu te kako su promjene utjecale na sigurnost i uspješnost poslovanja odabranog poduzeća, koje je ujedno i vodeće brodarsko poduzeće u Republici Hrvatskoj.

1.2. Metode i tehnike

Za izradu ovog rada koristilo se nekoliko metoda i tehnika. Metode koje su se koristile su metoda analize, komparativna metoda, metoda klasifikacije i deskriptivna metoda. Rad je potkrijepljen izvorima iz stručnih i znanstvenih knjiga, časopisa, diplomskih te znanstvenih radova i izvorima s interneta. Podaci iz financijskih izvještaja odabranog poduzeća preuzeti su sa stranice Financijske agencije (FINA).

1.3. Struktura rada

Rad je podijeljen u 5 poglavlja. Prvo poglavlje je uvod u rad i u njemu se nalaze predmet i cilj rada, metode i tehnike rada te struktura rada.

U drugom poglavlju navode se instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja. Objašnjena je svrha i razlog korištenja financijskih izvještaja. Instrumenti i postupci posebno se navode za bilancu i račun dobiti i gubitka i za izvještaj o novčanim tokovima. Potkrijepljen je teorijski dio horizontalne i vertikalne analize te financijskih pokazatelja kao i postupak njihovih izračuna i značenje koje imaju. Na kraju drugog poglavlja navedene su neke prednosti, kao i nedostaci instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja.

Treće poglavlje bavi se odabranim poduzećem za ovaj rad, a to je Tankerska plovidba d.d. te je opisana djelatnost poduzeća, kao i kratka povijest i značaj poduzeća na okolinu u kojoj se nalazi. Opisani su i čimbenici koji su doveli do povećanja potražnje za naftom.

U četvrtom poglavlju provodi se analiza financijskih izvještaja od 2018. do 2022. godine. Provedene su horizontalna i vertikalna analiza bilance, računa dobiti i gubitka i izvještaja o novčanim tokovima. Izračunati su financijski pokazatelji sigurnosti poslovanja u koje spadaju pokazatelji likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti te financijski pokazatelji uspješnosti u koje spadaju pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja. Nadalje, za izvještaj o novčanim tokovima provedena je analiza kvalitete dobiti.

Peto poglavlje je zaključak ovog rada u kojemu se iznosi osvrt na napisano. Iznesena su glavna zaključna mišljenja o poslovanju poduzeća temeljena na provedenoj analizi financijskih izvještaja. Zaključci su pozitivni shodno pokazateljima na kojima se baziraju.

2. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja

U ovom poglavlju nalaze se objašnjenja kao i postupci izračuna instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja, odnosno financijskih pokazatelja. Navedeni su instrumenti i postupci koji se koriste pri analizi bilance, računa dobiti i gubitka te izvještaja o novčanom toku.

2.1. Svrha analize financijskih izvještaja

Kako bi poduzeće opstalo na tržištu i u njegovom dinamičnom okruženju, potrebno je vršiti analizu financijskih izvještaja. Na taj način dobivaju se novčane, odnosno kvantitativne financijske informacije koje su potrebne kako bi se uopće upravljalo poduzećem. Analiza financijskih izvještaja nastoji naglasiti aspekte poslovanja koji su ključni za preživljavanje poduzeća, a to su ponajprije sigurnost i uspješnost, odnosno efikasnost poslovanja (Žager et al., 2016).

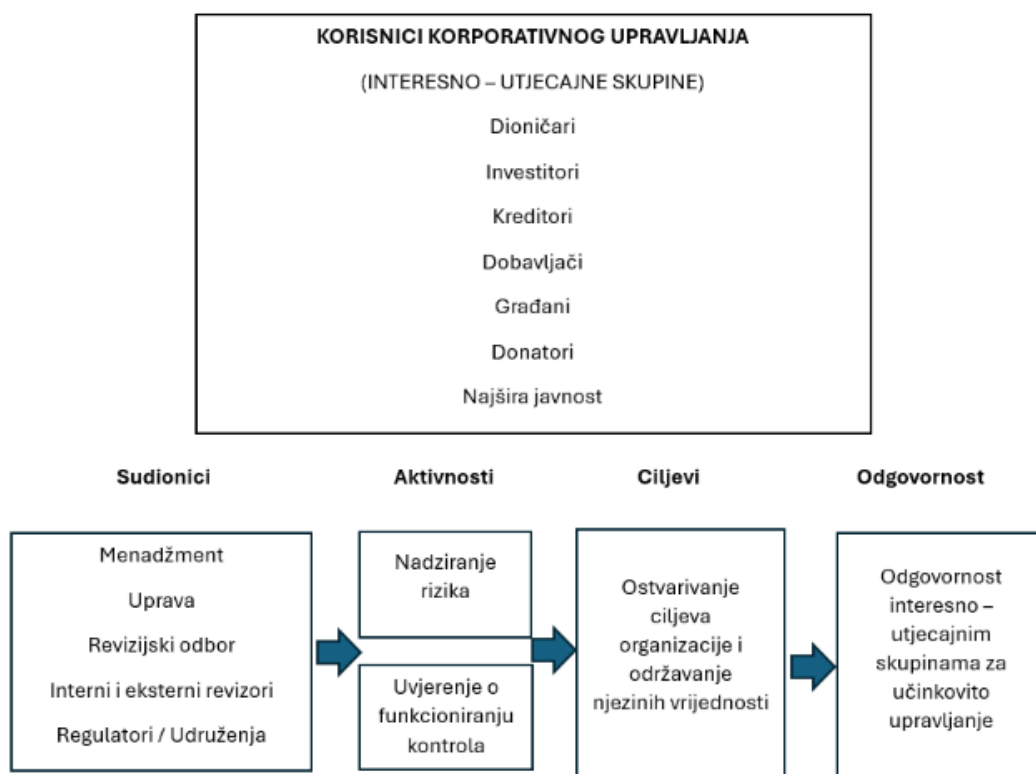
Kada se analiza financijskih izvještaja promatra s gledišta menadžmenta poduzeća, ona prethodi procesu planiranja, pa samim time i procesu sveopćeg upravljanja tvrtkom. Kako bi planiranje i upravljanje moglo biti uspješno i ostvariti željene rezultate poduzeća, potreban je dobar financijski plan. On mora prepoznati jače strane poduzeća čija se prednost može iskoristiti, ali isto tako i slabije strane, kako bi se za njih mogle poduzeti prikladne mjere (Žager et al., 2016). Dakle, svaki dobar menadžer svoje buduće akcije i odluke mora temeljiti na prethodnoj analizi financijskih izvještaja, čije informacije će mu pružiti detaljan uvid u segmente na kojima se temelji sigurnost i uspješnost poduzeća.

Osim menadžerima, analiza financijskih izvještaja bitna je i ostalim njezinim korisnicima, kao što su primjerice investitori, analitičari, regulatori, revizori i sindikati. Kako bi ocijenili kvalitetu poslovanja, investitori u glavnici poduzeća uglavnom će biti zainteresirani za uvećanje vrijednosti poduzeća kroz rast cijene dionica te udio neto dobiti iz koje se isplaćuju dividende. Zanima ih profitabilnost poduzeća pa im stoga informacije iz analize financijskih izvještaja služe kako bi mogli procijeniti sadašnju i buduću vrijednost poduzeća u koje su uložili novac (Žager et al., 2023). Analiza financijskih izvještaja će investitorima omogućiti donošenje kvalitetnih odluka glede ulaganja u poduzeće, kao i izbjegavanje rizika i maksimiziranje svoje dobiti.

Kreditori mogu biti kratkoročni i dugoročni. Kratkoročni prikupljaju informacije o likvidnosti poduzeća, a dugoročni o njegovoj zaduženosti. Regulatori na temelju informacija o

ekonomskoj aktivnosti poduzeća određuju pravila ponašanja kako bi ostvarili što bolji razvoj ekonomske i gospodarske politike. Revizorima analiza služi kako bi donijeli zaključak o objektivnosti i realnosti financijskih izvještaja, a sindikati je koriste za ocjenu kolektivne pregovaračke pozicije (Žager et al., 2023). Analiza financijskih izvještaja stoga je ključan segment poslovanja svakog poduzeća jer donosi uvid u iznimno korisne informacije za sve interesne skupine i sudionike. Na slici 1. prikazan je cijeli sustav korporativnog upravljanja s korisnicima koji koriste analizu financijskih izvještaja.

Slika 1: Korporativno upravljanje

(Izvor: Žager et al., 2023)

Kad se promatra neko poduzeće, mora se uzeti u obzir i njegova okolina, a posebno industrija kojoj to isto poduzeće pripada. Samim time, analiza financijskih izvještaja također je i sastavni dio poslovne analize, koja je zapravo šira slika analize financijskih izvještaja jer uzima u obzir analizu okoline, strategije, kvalitete poslovanja i položaja poduzeća (Žager et al., 2023).

2.2. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja koji se temelje na bilanci te računu dobiti i gubitka

Bilanca upućuje na sigurnost, a račun dobiti i gubitka na uspješnost poslovanja nekog poduzeća. Ova dva financijska izvještaja proučavaju se putem horizontalne i vertikalne analize. Komparativni financijski izvještaji podloga su za provođenje horizontalne, a strukturni za provođenje vertikalne analize. Uz njih, postoje i pokazatelji analize financijskih izvještaja, a tada se govori o pojedinačnim pokazateljima, skupinama pokazatelja, sustavima pokazatelja i zbrojnim ili sintetičkim pokazateljima (Žager et al., 2023).

Horizontalna analiza financijskih izvještaja uzima u obzir dulje vremensko razdoblje promatranja, a što je razdoblje promatranja duže, to će i zaključci biti kvalitetniji. Sastavljaju se komparativni financijski izvještaji na način da se uz originalne vrijednosti stavki moraju prikazati i apsolutne i relativne promjene iz godine u godinu. Kako bi se dobila apsolutna promjena, mora se od vrijednosti stavke u promatranoj godini oduzeti vrijednost stavke iz prethodne godine. Kada se ta vrijednost izražava u postotku, odnosno relativno, vrijednost apsolutne promjene dijeli se s vrijednosti stavke u prethodnoj godini i onda množi sa 100. Horizontalna analiza bilance služi kako bi se izveli zaključci o sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća, a horizontalna analiza računa dobiti i gubitka može dati informacije o ekonomičnosti i profitabilnosti. Horizontalna analiza se na isti način provodi za bilancu i za račun dobiti i gubitka (Žager et al., 2023). Horizontalnom analizom može se dobiti uvid u postotke promjena prihoda kroz godine koji u kontekstu promatranog poduzeća između ostalog variraju i o promjenama u potražnji.

Vertikalna analiza financijskih izvještaja pruža uvid u strukturu financijskih izvještaja. Ovdje se koristi samo jedna stavka za usporedbu. Kod vertikalne analize bilance aktiva i pasiva se izjednače sa 100, a sve ostale stavke bilance prikazane su kao postotak udjela ukupne aktive, odnosno pasive (Dečman, 2012). Kod vertikalne analize računa dobiti i gubitka, stavka za usporedbu su ukupni prihodi, a sve ostale stavke izražene su kao postotak udjela ukupnih prihoda.

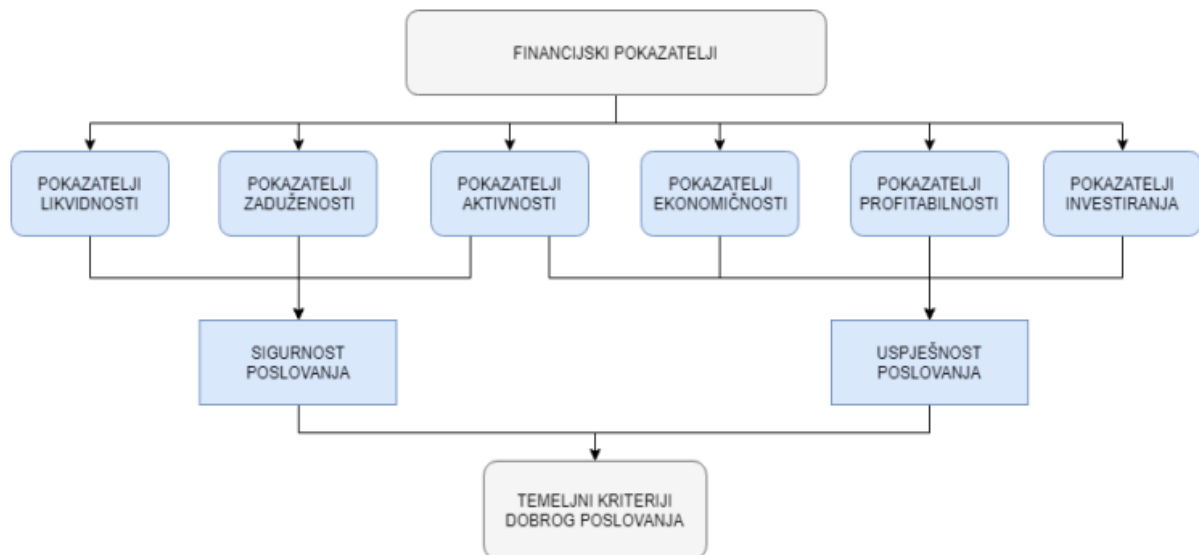
Financijski pokazatelji donose informacije koje su potrebne kako bi se osigurale ispravne i pravodobne odluke vezane uz poslovanje i upravljanje poduzećem. Razlikuje se nekoliko skupina financijskih pokazatelja, a to su:

- Pokazatelji likvidnosti
- Pokazatelji zaduženosti
- Pokazatelji aktivnosti
- Pokazatelji ekonomičnosti

- Pokazatelji profitabilnosti
- Pokazatelji investiranja

Svaki od ovih pokazatelja istovremeno je pokazatelj sigurnosti ili uspješnosti poduzeća. Tako su pokazatelji likvidnosti i zaduženosti istovremeno i pokazatelji sigurnosti poslovanja jer govore nešto više o financijskom položaju poduzeća. Pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja su pokazatelji uspješnosti. Pokazatelji poput aktivnosti ujedno su pokazatelji i sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća (Žager et al., 2023). Svi navedeni financijski pokazatelji izvor su iznimno bitnih informacija te su samim time baza za pravilno upravljanje bilo kojom vrstom poslovanja.

Slika 2: Povezanost pokazatelja financijskih izvještaja i temeljnih kriterija dobrog poslovanja

(Izvor: Žager et, al., 2023)

Pokazatelji likvidnosti informiraju o sposobnosti poduzeća da podmiri svoje dospelje kratkoročne obveze. Računaju se iz stavki bilance, a najčešći pokazatelji likvidnosti su:

- Koeficijent trenutne likvidnosti
- Koeficijent ubrzane likvidnosti
- Koeficijent tekuće likvidnosti
- Koeficijent financijske likvidnosti

Koeficijent trenutne likvidnosti govori o sposobnosti poduzeća da podmiri svoje trenutne obveze trenutačno raspoloživim novcem u banci i blagajni te se u odnos stavljaju novac i kratkoročne obveze. Kod koeficijenta ubrzane likvidnosti u brojnik uz novac pridodaju se i potraživanja. Njime se mjeri sposobnost poduzeća da najlikvidnijom imovinom, dakle onom koju može najbrže unovčiti, podmiri svoje obveze (Ježovita, 2018). Njegova vrijednost trebala bi biti barem 1 ili više, što bi značilo da poduzeće ima likvidne imovine barem onoliko koliko ima kratkoročnih obveza.

Koeficijent tekuće likvidnosti u odnos stavlja kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze, a poduzeće bi po zlatnim pravilima financiranja trebalo imati dvostruko više kratkotrajne imovine od kratkoročnih obveza kako bi bilo u mogućnosti pravovremeno plaćati sve svoje obveze i kako bi održalo tekuću likvidnost na normalnoj razini. Ipak, ovo nije nužno za sva poduzeća jer je potrebno promatrati više čimbenika koji imaju utjecaj na likvidnost kao što su vrsta djelatnosti kojom se poduzeće bavi, struktura imovine poduzeća, struktura obveza i aktivnost poduzeća. Dio kratkotrajne imovine trebao bi se financirati iz kvalitetnih dugoročnih izvora, čiji se dio naziva radni kapital, a što je on veći, to znači da je veća likvidnost poduzeća. Svakako, postoji više čimbenika koji utječu na likvidnost poduzeća (Žager et al., 2008).

Koeficijent financijske stabilnosti prikazan je kao omjer dugotrajne imovine i kapitala koji je uvećan za dugoročne obveze. Koeficijent financijske stabilnosti trebao bi biti manji od jedan jer bi to onda značilo da poduzeće može dio svoje kratkotrajne imovine financirati iz kvalitetnih dugoročnih obveza, odnosno radnog kapitala. Što je vrijednost koeficijenta financijske stabilnosti manja, to je veća likvidnost i financijska stabilnost poduzeća (Žager et al., 2008).

Primjećuje se kako bi, počevši s koeficijentom trenutne likvidnosti, svaki sljedeći pokazatelj trebao biti sve veći jer se u brojnik pridodaje sve više stavki, odnosno stavke koje imaju sve veću vrijednost, osim koeficijenta financijske stabilnosti koji bi trebao biti manji od jedan ukoliko je koeficijent tekuće likvidnosti veći od jedan.

Tablica 1: Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac + potraživanja	Kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital + dugoročne obveze

(Izvor: Žager et al., 2023)

Pokazatelji zaduženosti daju uvid u stupanj zaduženosti poduzeća, odnosno procjenjuju njegov financijski rizik. Neki od najčešćih pokazatelja zaduženosti su (Žager et al., 2023):

- Koeficijent zaduženosti
- Koeficijent vlastitog financiranja
- Koeficijent financiranja
- Pokriće troškova kamata
- Faktor zaduženosti
- Stupanj pokrića I
- Stupanj pokrića II

Koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja se računaju preko stavki iz bilance pa iz tog razloga pokazuju statičku zaduženost poduzeća. Koeficijent zaduženosti daje informacije o tome koliko je imovine financirano iz obveza, odnosno tuđih izvora, a koeficijent vlastitog financiranja koliko je imovine financirano iz kapitala, odnosno vlastitih izvora. Kod izračuna koeficijenta financiranja dobiva se odnos tuđih i vlastitih izvora financiranja, tj. ukupnih obveza i kapitala. Zbroj koeficijenta zaduženosti i koeficijenta vlastitog financiranja mora biti jednak 1 iz razloga što se imovina može financirati samo iz vlastitih ili tuđih izvora (Žager et al., 2023).

Daljnji pokazatelj zaduženosti ukazuje na dinamičku zaduženost jer se računa iz stavki računa dobiti i gubitka, a to je pokriće troškova kamata. Ono govori o tome koliko je puta poduzeće u stanju pokriti svoje kamate iz dobiti prije poreza i kamata te je u cilju da taj pokazatelj bude što veći jer to označava manju zaduženost poduzeća (Žager et al., 2023). Ako

poduzeće posluje s dobiti, znači da može pokriti i kamate, a ukoliko posluje s gubitkom znači da može pokriti samo dio ili uopće ne može pokriti svoje kamate.

Faktor zaduženosti izražava se u godinama te pokazuje koliko je godina potrebno da poduzeće iz zadržane dobiti koja je uvećana za amortizaciju pokrije ukupne obveze. Za razliku od prethodnog pokazatelja, kod faktora zaduženosti poželjno je da rezultat bude što manji, jer to onda označava da je poduzeću potrebno manje godina kako bi podmirilo svoje obveze koristeći zadržanu dobit uvećanu za amortizaciju (Ježovita, 2015). Kad nema informacije o tome kolika je zadržana dobit, u izračunu faktora zaduženosti može se koristiti i neto dobit.

Stupanj pokrića I i II računaju se iz stavki bilance. Ovdje se razmatra koliko je dugotrajne imovine pokriveno kapitalom, odnosno kapitalom koji je uvećan za dugoročne obveze. Stupanj pokrića II uvijek mora biti veći od 1 jer se prema zlatnim pravilima financiranja dio dugoročnih obveza mora koristiti za financiranje kratkotrajne imovine. Kada je stupanj pokrića II veći od 1, to znači da poduzeće svojim kapitalom i dugoročnim obvezama može pokriti cijelu dugotrajnu imovinu, a što je on veći znači da više kapitala i dugoročnih obveza ostaje za financiranje kratkotrajne imovine (Žager et al., 2008).

Tablica 2: Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	kapital	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	kapital
Pokriće troškova kamata	Dobit prije poreza i kamata	Kamate
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit tekuće godine + amortizacija
Stupanj pokrića I	Kapital	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Kapital + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

(Izvor: Žager et al., 2023)

Pokazatelji aktivnosti još su poznati i kao koeficijenti obrtaja, a računaju se kao odnos prometa i prosječnog stanja. Ukoliko je poznat koeficijent obrtaja, tada se mogu izračunati i dani vezivanja, odnosno prosječno stanje obrtaja. Najčešće se izračunavaju za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja pa se time izdvajaju (Šlibar, 2010):

- Koeficijent obrtaja ukupne imovine
- Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine
- Koeficijent obrtaja potraživanja
- Trajanje naplate potraživanja u danima

Koeficijenti obrtaja ukupne imovine stavlja u odnos ukupne prihode i ukupnu imovinu te on pokazuje ukupnu aktivnost poslovanja poduzeća. Koeficijent obrtaja ukupne imovine trebao bi biti što veći, ali on uvelike ovisi i o samoj djelatnosti kojom se određeno poduzeće bavi jer ona određuje veličinu koeficijenta (Ježovita, 2015).

Isto tako računa se i koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine gdje se u odnos stavljaju ukupni prihodi i kratkotrajna imovina. Ovim koeficijentom određuje se učinkovitost prilikom korištenja kratkotrajne imovine poduzeća. Koeficijent obrtaja potraživanja govori o sposobnosti poduzeća da naplati svoja potraživanja. Prosječno trajanje naplate potraživanja može se izračunati preko koeficijenta obrtaja potraživanja, a ono predstavlja vrijeme, tj. broj dana između prodaje i primitka novca (Ježovita, 2015). Prilikom izračuna svih navedenih pokazatelja aktivnosti poduzeća koriste se stavke iz bilance i računa dobiti i gubitka, zbog čega se ujedno svrstavaju i u pokazatelje sigurnosti i u pokazatelje uspješnosti poduzeća.

Tablica 3: Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	Ukupni prihod	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrtaja potraživanja	Prihodi od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	Broj dana u godini (365)	Koeficijent obrtaja potraživanja

(Izvor: Žager et al., 2023)

Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju odnos prihoda i rashoda, odnosno izražavaju koliko se ostvari prihoda po jedinici rashoda. Računaju se prema informacijama iz računa dobiti i gubitka te su rezultati uvijek pozitivni brojevi, ono što je bitno je to jesu li veći ili manji od 1, a pokazatelji su (Žager et al., 2023):

- Ekonomičnost ukupnog poslovanja
- Ekonomičnost poslovnih aktivnosti
- Ekonomičnost prodaje
- Ekonomičnost financiranja
- Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti

Ekonomičnost ukupnog poslovanja je omjer ukupnih prihoda i ukupnih rashoda poslovanja poduzeća. Kako je poželjno da su prihodi veći od rashoda, tako je poželjno da i pokazatelj ekonomičnosti poslovanja bude veći od 1 i tada znači da poduzeće svojim prihodima može pokriti rashode (Ježovita, 2018).

Nadalje, ostali parcijalni pokazatelji donose širu sliku ekonomičnosti poduzeća kako bi se donio zaključak o tome koji su glavni izvori prihoda poduzeća, odnosno je li to samo poslovanje (prodaja) ili pak pozitivne tečajne razlike. Poduzeće može biti u situaciji da je ekonomičnost ukupnog poslovanja veća od 1 zbog velikih financijskih prihoda u vidu velikih pozitivnih tečajnih razlika, dok je ekonomičnost poslovnih aktivnosti manja od 1. Stoga, idealna situacija bi bila kad bi dobit iz poslovnih aktivnosti bila veća od 1 (Žager et al., 2023). Važno je, dakle, informacije iz svih segmenata prihoda poduzeća iskoristiti kako bi se dobili najbolji rezultati o njegovoj cjelokupnoj ekonomičnosti.

Tablica 4: Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovnih aktivnosti	Poslovni prihode	Poslovni rashodi
Ekonomičnost poslovanja (prodaje)	Prihodi od prodaje	Rashodi od prodaje
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi

Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	Ostali poslovni prihodi	Ostali poslovni rashodi

(Izvor: Žager et al., 2023)

Pokazatelji profitabilnosti izražavaju dobit u odnosu na prihode, imovinu ili kapital. Izračunavaju se na bruto dobiti, što je dobit prije oporezivanja te na neto dobiti, odnosno dobiti nakon poreza. Pokazatelji profitabilnosti su (Žager et al., 2023):

- Neto marža profita
- Bruto marža profita
- Neto rentabilnost imovine
- Bruto rentabilnost imovine
- Rentabilnost vlastitog kapitala

Kod bruto marže profita u odnos su stavljeni dobit prije oporezivanja koja je uvećana za kamate i ukupni prihodi poduzeća. Neto marža profita je omjer dobiti nakon oporezivanja koja je uvećana za kamate i ukupnih prihoda. Porezno opterećenje u odnosu prema prihodima je ujedno i glavna razlika između navedena dva pokazatelja (Vukoja, 2010). Što je rezultat bruto marže profita veći, to je veća zarada za vlasnike, državu i vjerovnike, odnosno što je neto marža poduzeća veća, to je veća zarada za vlasnike i vjerovnike.

Bruto i neto rentabilnost imovine računaju se na temelju stavki iz bilance i računa dobiti i gubitka. Ovdje je ponovno glavna razlika u poreznom opterećenju, ali ovaj put na ukupnu imovinu jer su u omjeru neto, odnosno bruto dobit uvećana za kamate i ukupna imovina. Također, ako se marža profita pomnoži s koeficijentom obrtaja ukupne imovine, kao rezultat se dobije bruto, odnosno neto rentabilnost imovine (Žager et al., 2023).

Najznačajniji od svih pokazatelja profitabilnosti bio bi rentabilnost vlastitog kapitala, a on prikazuje snagu zarade u odnosu na ulaganje dioničara. U omjeru se nalaze neto dobit i vlastiti kapital, tj. glavnica (Žager et al., 2023).

Tablica 5: Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Neto marža profita	Neto dobit + kamate	Ukupni prihod
Bruto marža profita	Dobit prije poreza + kamate	Ukupni prihod
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit + kamate	Ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	Dobit prije poreza + kamate	Ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)	Neto dobit	Vlastiti kapital (glavnica)

(Izvor: Žager et al., 2023)

Pokazatelji investiranja govore o uspješnosti ulaganja u dionice poduzeća. Za izračun ovih pokazatelja potrebne su informacije o broju dionica i njihovoj tržišnoj vrijednosti. Pokazatelji investiranja su sljedeći (Žager et al., 2023):

- Dobit po dionici (EPS)
- Dividenda po dionici (DPS)
- Odnos isplate dividendi (DPR)
- Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)
- Ukupna rentabilnost dionice
- Dividendna rentabilnosti dionice

Zarada, odnosno dobit po dionici prikazuje se u novčanim jedinicama te pokazuje koliko se novčanih jedinica dobiti ostvari po jednoj dionici poduzeća. Dividenda po dionici prikazuje koliki iznos dividende će dobiti dioničar za svaku dionicu koju ima u poduzeću, dok odnos isplate dividendi prikazuje odnos dividende po dionici i dobiti po dionici (Vukoja, 2010).

Odnos cijene i dobiti po dionici prikazuje koliko je puta tržišna cijena dionice veća od same dobiti po dionici, odnosno koliko su puta više investitori spremni platiti za jednu dionicu u odnosu na dobit po jednoj dionici, a to ovisi o budućim prognozama i očekivanjima (Žager et al., 2023). Što je poduzeće stabilnije i uspješnije i ukoliko konstantno raste i ostvaruje sve bolje rezultate iz godine u godinu, može se očekivati da će dioničari biti spremni izdvojiti više novaca za kupnju jedne dionice poduzeća nego što je dobit koju bi za nju ostvarili.

Ukupna i dividendna rentabilnost dionice najznačajniji su pokazatelji investiranja, a to su zapravo pokazatelji rentabilnosti vlastitog kapitala po tržišnoj vrijednosti. U omjeru se nalaze

dobit, odnosno dividenda po dionici i tržišna vrijednost dionice i prikazuju investitorima koliko je vremena potrebno da im se isplati njihovo ulaganje (Žager et al., 2023).

Tablica 6: Pokazatelji investiranja

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Dobit po dionici (EPS)	Neto dobit	Broj dionica
Dividenda po dionici (DPS)	Dio neto dobiti za dividende	Broj dionica
Odnos isplate dividendi (DPR)	Dividenda po dionici (DPS)	Dobit po dionici (EPS)
Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E9)	Tržišna cijena dionice (PPS)	Dobit po dionici (EPS)
Ukupna rentabilnost dionice	Dobit po dionici (EPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)
Dividendna rentabilnost dionice	Dividenda po dionici (DPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)

(Izvor: Žager et al., 2023)

2.3. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja koji se temelje na izvještaju o novčanim tokovima

Novčani tokovi označavaju priljeve i odljeve novca i novčanih ekvivalenata. Izvještaji o novčanim tokovima pruža informacije o priljevima i odljevima novca kroz obračunsko razdoblje, kao i o rezultatima tog odnosa. Iako bilanca prikazuje ukupno stanje novca, ne prikazuje kako je do tih promjena došlo, stoga nam izvještaj o novčanim tokovima pruža detaljan uvid u promjene takvog tipa (Belak, 1995). Instrumenti i postupci koji se koriste prilikom analize novčanih tokova su horizontalna i vertikalna analiza, odnosno komparativna i strukturna analiza te analiza pokazatelja koji se temelje na izvještaju o novčanim tokovima (Žager et al., 2008).

Kod horizontalne analize izvještaja o novčanim tokovima izvještaj se promatra kroz nekoliko uzastopnih godina te se temelji na određivanju bazne godine po kojoj se računaju bazni indeksi te se ta godina označava indeksom 100, zatim na računanju apsolutnog iznosa promjene vrijednosti pojedinih pozicija, izračunavanju promjena u postotcima za sva preostala

razdoblja koja se promatraju te na koncu interpretacijom rezultata. Interpretacija je najključniji dio provedbe horizontalne analize te je cilj dobiti informacije koje govore kako su se novčani tokovi kretali kroz promatrana razdoblja i je li došlo do ikakvih odstupanja koja bi bila od nekog značaja (Žager et al., 2008).

Kod vertikalne analize izvještaja o novčanim tokovima pojedine stavke izvještaja promatraju se u odnosu na ukupni iznos svih novčanih primitaka. Vrijednost svake stavke izvještaja dijeli se s ukupnim iznosom svih novčanih primitaka i onda se množi sa 100 kako bi se dobio rezultat izražen u postotcima. Kod izvještaja o novčanim tokovima primici i izdaci novca promatraju se kroz poslovne, investicijske i financijske aktivnosti, a vertikalna analiza daje informaciju koji su od tih tokova bili najznačajniji za poduzeće u promatranom razdoblju, a kojih je bilo najmanje (Žager et al., 2023). Uvijek je poželjno da se najveće promjene, odnosno primici događaju u poslovnim aktivnostima jer to znači da poduzeće aktivno posluje na polju svoje temeljne djelatnosti.

Analiza na temelju izvještaja o novčanim tokovima provodi se putem sljedećih skupina pokazatelja (Žager et al., 2023):

- Pokazatelji ocjene likvidnosti i solventnosti
- Pokazatelji kvalitete dobiti
- Pokazatelji kapitalnih izdataka
- Pokazatelji povrata novčanog toka

Likvidnost je sposobnost poduzeća da pojedine oblike svoje imovine pretvori u novac, a solventnost je sposobnost poduzeća da u roku podmiri svoje obveze (Belak, 1995). Pokazatelji ocjene likvidnosti i solventnosti ukazuju na sposobnost poduzeća da podmiri svoje kamate, obveze i dividende, a oni su (Žager et al., 2023):

- Novčano pokriće kamata
- Novčano pokriće dividendi običnim dioničarima
- Novčano pokriće ukupnih dividendi
- Novčano pokriće tekućih obveza
- Novčano pokriće ukupnih obveza

Novčano pokriće kamata govori o tome koliko je poduzeće sposobno podmiriti svoje kamate te prikazuje koliko puta novčani tok iz poslovnih aktivnosti prije kamata i poreza može prekriti rashode za kamate. Kod ovog pokazatelja vidljiva je sličnost s pokazateljem pokrića troškova kamata te se njihovom usporedbom mogu uočiti razlike između dobiti i novčanog toka (Žager et al., 2023).

Kada se u odnos stave novčani tok iz poslovnih aktivnosti i novčani izdaci za dividende, dobije se novčano pokriće dividendi. Prilikom ovog izračuna izuzeti su izdaci za dividende koje se isplaćuju povlaštenim dioničarima (Žager et al., 2023).

Kratkoročna solventnost poduzeća ocjenjuje se prema novčanom pokriću tekućih, tj. kratkoročnih obveza te se tako saznaje koliko puta novčani tok iz poslovnih aktivnosti može prekriti tekuće obveze. Solventnost poduzeća može se također ocijeniti i putem novčanog pokrića ukupnih obveza, koje govori koliko puta novčani tok iz poslovnih aktivnosti može pokriti ukupne obveze poduzeća (Žager et al., 2023). U cilju je da rezultati ovih pokazatelja budu što veći jer to označava veću solventnost poduzeća, odnosno njegovu sposobnost podmirenja obveza.

Tablica 7: Postupak izračuna pokazatelja ocjene likvidnosti i solventnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Novčano pokriće kamata	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti prije kamata i poreza	Rashodi od kamata
Novčano pokriće dividendi običnim dioničarima	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti – izdaci za dividende povlaštenim dioničarima	Novčani izdaci za dividende običnim dioničarima
Novčano pokriće ukupnih dividendi	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti	Novčani izdaci za ukupne dividende
Novčano pokriće tekućih obveza	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti	Tekuće obveze
Novčano pokriće ukupnih obveza	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti	Ukupne obveze

(Izvor: Žager et al., 2023)

Pokazatelji kvalitete dobiti pokazuju koliki je jaz između novčanih primitaka i obračunatih prihoda i dobiti u određenom razdoblju. Što je razlika manja, kvaliteta dobiti, odnosno prihoda je veća i obrnuto. Stoga su pokazatelji kvalitete dobiti (Tušek, 2017):

- Kvaliteta prodaje (prihoda)

- Kvaliteta dobiti

Kvaliteta prodaje stavlja u odnos novčane primitke koji se temelje na prodaji i prihode od prodaje. Kada bi ovaj pokazatelj bio jednak 1, to bi značilo da su naplaćeni svi obračunati prihodi od prodaje, a ukoliko je on veći od 1, to znači da je naplaćeno više potraživanja od prodaje od obračunatih prihoda (Tušek, 2017).

Pokazatelj kvalitete dobiti je omjer novčanog toka i dobiti, oboje ostvarenih iz poslovnih aktivnosti. Moguće je da se, kao i kod kvalitete prodaje, novčani tok iz poslovnih aktivnosti jednim dijelom odnosi na prethodna razdoblja, dok je dobit iz poslovnih aktivnosti nastala isključivo u tekućem razdoblju. Također je cilj da vrijednost ovog pokazatelja bude barem 1 ili veća (Tušek, 2017).

Tablica 8: Postupak izračuna pokazatelja kvalitete dobiti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Kvaliteta prodaje (prihoda)	Novčani primitci s osnove prodaje	Prihodi od prodaje
Kvaliteta dobiti	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti	Dobit iz poslovnih aktivnosti

(Izvor: Žager et al., 2023)

Pokazatelji kapitalnih izdataka navode o sposobnosti poduzeća da u kratkom roku podmiri svoje kapitalne izdatke, a oni su (Žager et al., 2023):

- Pokazatelj nabave kapitalne imovine
- Pokazatelj investiranja
- Pokazatelj financiranja

Odnos novčanog toka nastalog iz poslovnih aktivnosti koji je umanjeno za izdatke iz dividendi i novčanih izdataka koji su nastali nabavom dugotrajne kapitalne imovine daje pokazatelj nabave kapitalne imovine. Iako je na prvi pogled poželjno da ovaj pokazatelj bude veći od 1, trebaju se sagledati i ostale informacije (Žager et al., 2023). Zaključak je da ovaj pokazatelj može biti visok ako je poduzeće imalo visoke novčane tokove iz poslovnih aktivnosti ili ako je jako malo ulagalo u nabavu dugotrajne kapitalne imovine, zbog čega su mu i izdaci bili niski.

Pokazatelj investiranja govori o tome koliko se investicijskih aktivnosti financira iz uloženog kapitala i obveza, tj. tuđih izvora. Pokazatelj financiranja upućuje na to koliko su novčani tokovi iz investicijskih aktivnosti poduzeća pokriveni vlastitim i tuđim sredstvima (Žager et al., 2023).

Tablica 9: Postupak izračuna pokazatelja kapitalnih izdataka

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Pokazatelj nabave kapitalne imovine	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti – izdatci za dividende	Novčani izdatci za nabavu dugotrajne kapitalne imovine
Pokazatelj investiranja	Novčani tok iz investicijskih aktivnosti	Novčani tok iz financijskih aktivnosti
Pokazatelj financiranja	Novčani tok iz investicijskih aktivnosti	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti + novčani tok iz financijskih aktivnosti

(Izvor: Žager et al., 2023)

Pokazatelje povrata novčanog toka potrebno je proučavati zajedno s pokazateljima investiranja te se, kao i kod njih koriste informacije o broju dionica. Ovi pokazatelji predstavljaju novčani izraz rentabilnosti (Žager et al., 2023):

- Novčani tok po dionici
- Povrat novca na uloženu imovinu
- Povrat novca na glavnici (kapital) i obveze
- Povrat novca na dioničarsku glavnici

Pokazatelj novčanog toka po dionici pokazuje koliko se maksimalno novca koji je nastao iz poslovnih aktivnosti može isplatiti po jednoj dionici. Povrat novca na uloženu imovinu upućuje koliko se po uloženoj jedinici ukupne imovine stvara jedinica novčanog toka iz poslovnih aktivnosti. O sposobnosti poduzeća da novčanim tokovima iz poslovnih aktivnosti podmiri dugove i dioničarima osigura povrat govori povrat novca na kapital i obveze, dok pokazatelj povrata novca na dioničarsku glavnici osigurava povrat kapitala dioničarima novčanim tokovima nastalim iz poslovnih aktivnosti poduzeća (Žager et al., 2023).

Tablica 10: Postupak izračuna pokazatelja povrata novčanog toka

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Novčani tok po dionici	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti – novčani izdatci za dividende povlaštenih dionica	Ponderirani prosječni broj običnih dionica
Povrat novca na uloženu imovinu	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti + kamate + porezi	Ukupna imovina
Povrat novca na glavnici (kapital) i obveze	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti	Dioničarska glavnica + ukupne obveze
Povrat novca na dioničarsku glavicu	Novčani tok iz poslovnih aktivnosti	Dioničarska glavnica

(Izvor: Žager et al., 2023)

2.4. Prednosti i nedostaci instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja igra važnu ulogu u životnom vijeku svakog poduzeća, a njezinim instrumentima i postupcima dobiva se izvor važnih informacija i podataka koje su od iznimne koristi svim zainteresiranim stranama. Dakako, instrumenti i postupci kojima se provodi analiza imaju svoje prednosti, ali i nedostatke, odnosno ograničenja.

Financijski pokazatelji pomažu u objašnjavanju financijskih izvještaja. Na primjer, financijski pokazatelji olakšavaju usporedbu učinka poduzeća s drugim poduzećima u istoj industriji. Nadalje, financijski pokazatelji pomažu korisnicima financijskih izvještaja u identificiranju problematičnih područja u poslovanju poduzeća, likvidnosti, zaduženosti ili profitabilnosti. Ova usporedba i procjena učinka poduzeća omogućuju procjenu ukupnog rizika poduzeća (Faello, 2015).

Za korisnike financijskih izvještaja, financijski pokazatelji pružaju smjernice o tome kuda poduzeće ide u budućnosti. Na primjer, negativni trendovi u financijskim pokazateljima tijekom vremena mogu ukazivati na to da je poduzeće u opadanju što treba rezultirati poduzimanjem pravih koraka kako bi se ostvario korporativni uspjeh (Faello, 2015).

Ukratko, financijski omjeri pružaju važne informacije o prošlim performansama poduzeća, predviđanju budućih izgleda za performanse poduzeća, procjeni donošenja odluka menadžmenta i procjeni rizika. Stoga, financijski pokazatelji ključni su za kvalitetno upravljanje poduzećem.

Glavni nedostatak financijskih pokazatelja bio bi taj da se najčešće temelje samo na kvantitativnim podacima dok zanemaruju kvalitativne aspekte poduzeća, što svakako nije dovoljno da bi se dobile točne informacije o položaju u kojemu se promatrano poduzeće nalazi (Faello, 2015).

Financijski pokazatelji zanemaruju promjene razine cijena zbog inflacije. Mnogi pokazatelji se računaju na temelju povijesnih troškova i ne uzimaju u obzir promjene razine cijena između razdoblja. To ne odražava točnu financijsku situaciju (Faello, 2015).

Financijski pokazatelji izvedeni iz financijskih izvještaja određenog poduzeća temelje se na računovodstvenim načelima, metodama i klasifikacijama koje je poduzeće odabralo (Faello, 2015). Dakle, nema standardnih definicija omjera. Stoga poduzeća mogu koristiti različite formule za izračun omjera. Ti odabiri možda nisu dosljedni tijekom vremena ili između poduzeća, čime se kompromitira usporedivost.

Na kraju, računovodstveni omjeri ne rješavaju financijske probleme poduzeća. Oni su sredstvo za postizanje cilja, a ne stvarno rješenje.

3. Osnovna obilježja poslovanja poduzeća odabranog za analizu

Tankerska plovidba d.d. najveće je hrvatsko brodarsko poduzeće koje se dodatno širi iz godine u godinu te u svojem poslovanju postiže odlične rezultate. Slijedi dodatno pojašnjavanje djelatnosti kojim se ovo poduzeće bavi, kao i njegov investicijski rast tijekom godina te pojašnjavanje čimbenika koji su doveli do porasta potražnje za naftom, koja je jedna od glavnih derivata koje čini sastavni dio poslovanja ovog poduzeća.

3.1. Općenito o Tankerskoj plovidbi d.d.

Tankerska plovidba d.d. hrvatsko je brodarsko poduzeće koje je osnovano 1955. godine u Zadru, gdje mu je i sjedište. Nekoliko puta je mijenjalo ime, tako da je osnovano pod nazivom Jugoslavenska tankerska plovidba, da bi od 1990. do 1992. godine promijenilo ime u Jugotanker, zatim od 1992. do 1994. godine u Tankerska plovidba Zadar, a današnji naziv ima od 1994. godine (Hrvatska enciklopedija, bez dat.).

Osnovna djelatnost ovog poduzeća dijeli se u nekoliko segmenata od kojih su prijevoz sirove nafte, derivata i suhih tereta, zatim prijevoz putnika, usluge u pomorskome prometu, spašavanje i tegljenje brodova, opskrba brodova pogonskim gorivom te peljarenje u obalnome moru Republike Hrvatske (Hrvatska tehnička enciklopedija, 2018.). Sve navedene komponente djelatnosti ovoga poduzeća čine ga ujedno i vodećim brodarskim poduzećem u Hrvatskoj.

Po osnutku, u vrijeme oporavka od posljedica Drugog svjetskog rata, Tankerska plovidba krenula je u poslovanje s tri manja tankera. To su bili Jajce, Lendava i Golio koji su prevozili sirovu naftu u Rijeci. Prvi poslovni partner bila im je Industrija nafte Zagreb, odnosno INA (Hrvatska tehnička enciklopedija, 2018.). Danas Tankerska plovidba d.d. broji 19 brodova koje čine četiri tankera za prijevoz sirove nafte, šest tankera za prijevoz derivata, tri broda za prijevoz suhih tereta te šest brodova za prijevoz putnika, koji su u sklopu tvrtke TP Line, također u stopostotnom vlasništvu Tankerske plovidbe d.d. Brodovi su izgrađeni u periodu od 1990. do 2022. godine te su svi opremljeni suvremenom tehnologijom (Tankerska plovidba d.d., bez dat.). Od samog početka s nekoliko manjih brodova namijenjenih plovidbi unutar regionalnih voda, razvoj ovog poduzeća omogućio mu je iznimno proširenje flote te otvorio put ka poslovanju izvan granica Jadranskog mora.

Tablica 11: Popis svih brodova koji pripadaju floti Tankerske plovidbe d.d., godine njihovih izgradnji i svrha kojoj su namijenjeni.

Naziv broda	Vrsta	Godina gradnje
Frankopan	Tanker za prijevoz sirove nafte	2017.
Dugi Otok	Tanker za prijevoz sirove nafte	2008.
Rava	Tanker za prijevoz sirove nafte	2017.
Olib	Tanker za prijevoz sirove nafte	2009.
Velebit	Tanker za prijevoz derivata	2011.
Vinjerac	Tanker za prijevoz derivata	2011.
Vukovar	Tanker za prijevoz derivata	2015.
Zoilo	Tanker za prijevoz derivata	2015.
Dalmacija	Tanker za prijevoz derivata	2015.
Pag	Tanker za prijevoz derivata	2015.
Ugljan	Brod za prijevoz suhih tereta	2010.
Ravni Kotari	Brod za prijevoz suhih tereta	2010.
Obrovac	Brod za prijevoz suhih tereta	2010.
Aenona	Brod za prijevoz putnika	2016.
Anastazija	Brod za prijevoz putnika	2018.
Arta	Brod za prijevoz putnika	2017.
Nona Ana	Brod za prijevoz putnika	1990.
Kalelarga	Brod za prijevoz putnika	2022.
Proversa	Brod za prijevoz putnika	2022.

(Izvor: vlastita izrada autorice prema podacima s Tankerska plovidba d.d., bez dat.)

2014. godine osnovano je poduzeće Tankerska Next Generation, a Tankerska plovidba d.d. posjeduje 100 % njegovog kapitala. Također, poduzeće je dugi niz godina bilo vodeći vlasnik dionica tvrtke Turisthotel d.d., da bi 2023. godine otkupilo sve preostale dionice te sada ima vlasništvo od 100 % („Financijska agencija [FINA]“, bez dat.). Nadalje, poduzeće trenutno posjeduje 64,25 % udjel temeljnog kapitala društva Atlantska plovidba d.d. Dubrovnik, a krajem 2023. godine predalo je ponudu za preuzimanje svih ostalih dionica Atlantske plovidbe (Pili, 2024.). Vidljivo je kako se poduzeće sve više širi te svojim otkupljenjem dionica postaje među vodećima na tržištu.

Osim u Hrvatskoj, poduzeće ima društva podružnice u Liberiji i na Maršalovim Otcima. U nastavku je prikazana tablica 12. s popisom svih društava i njihovih sjedišta od kojih se poduzeće sastoji. Tankerska plovidba d.d. stopostotni je vlasnik svih društava osim Atlantske plovidbe d.d.

Tablica 12: popis svih društava Tankerske plovidbe d.d. i njihovih sjedišta

HRVATSKA	MARŠALOVI OTOCI	LIBERIJA
REKREACIJSKO TURISTIČKI CENTAR NIN D.O.O.	TANKERSKA PLOVIDBA INTERNATIONAL LTD	DONAT MARITIME CORPORATION
TANKERSKA NEXT GENERATION D.D.	UGLJAN SHIPPING LTD	RIVA N. SHIPPING COMPANY LIMITED
TP LINE D.O.O.	OBROVAC SHIPPING LTD	IDASSA MARITIME LIMITED
TURISTHOTEL D.D.	RAVNI KOTARI SHIPPING LTD	
ATLANTSKA PLOVIDBA D.D.	FRANKOPAN SHIPPING LLC	
	RAVA SHIPPING LLC	
	DUGI OTOK SHIPPING LLC	
	OLIB SHIPPING LLC	

(Izvor: vlastita izrada autorice prema podacima s FINA-e, 2023.)

3.2. Značaj i važnost djelatnosti Tankerske plovidbe d.d.

Tankerska plovidba d.d. ključno je poduzeće hrvatske pomorske industrije te samim time ima značajan utjecaj na gospodarstvo zemlje. 2023. godine bila je jedna od kompanija koja je ostvarila najveću dobit u Republici Hrvatskoj (Zadarski tjednik, 2024.). Poduzeće ulaže i u infrastrukturu kao što su izgradnja i održavanje brodova i lučkih objekata, čega je posljedica rast pomorskog sektora, povećanje produktivnosti i stvaranje dodatnih poslovnih prilika za druge sektore.

Tankerska plovidba d.d. ima preko 400 zaposlenika od kojih je oko 80% pomoraca te 20% zaposlenih u administraciji. Također, svi zaposlenici su korisnici Zaklade, što znači da svaki od njih posjeduje dionice poduzeća od koje uz udio u dividendi dijeli dobit (Tankerska plovidba d.d., bez dat.).

Treba naglasiti kako je poduzeće aktivno i na humanitarnim poljima. Tako je ove godine raspisalo javni natječaj za dodjelu donacija kako bi pružilo potporu kvalitetnim humanitarnim, kulturnim, zdravstvenim, edukacijskim, znanstvenim i drugim projektima kojima je cilj pridonijeti dobrobiti društvene zajednice i poboljšanju kvalitete života. Područja za dodjelu donacija su obrazovanje, umjetnost, sport, zdravstvo i zaštita životinja (Tankerska plovidba d.d., bez dat.).

Što se tiče samog razvoja grada Zadra, gdje je i sjedište ovog poduzeća, Tankerska plovidba d.d. značajno je utjecala na njegov razvoj i kvalitetu života njegovih građana te je jedan od vodećih pokretača i generatora ekonomije zadarskog kraja (Morski.hr, 2023).

Konstantnim ulaganjem u turizam, kao što je kupnja dionica Turisthotela d.d. i investiranje u takozvanu bijelu flotu, kojoj je primarna djelatnost prijevoz putnika u turističke svrhe, poduzeće također ima utjecaj i na turistički sektor Hrvatske.

Po pitanju ekologije i zaštite okoliša, valja istaknuti kako poduzeće vodi računa da se cjelokupno poslovanje odvija u skladu s postojećim međunarodnim konvencijama, zakonima administracije te drugim valjanim propisima putem zaštite od onečišćenja kroz sve aktivnosti te kontinuiranom obukom posade (Tankerska plovidba d.d., bez dat.).

3.3. Čimbenici porasta potražnje za naftom

U proteklih nekoliko godina događale su se nagle promjene na cjelokupnom tržištu, pa tako i na tržištu nafte. Kao dva najvažnija čimbenika tome izdvajaju se pandemija koronavirusa te rat u Ukrajini koji i dalje traje. Potražnja i cijena nafte i naftnih derivata znatno se mijenjala i time uspjela uzburkati cijeli svijet.

COVID-19 ili koronavirus, pojavio se u kineskom gradu Wuhanu 2019. godine. Njegovo rapidno širenje i posljedice koje je izazivao prouzrokovali su proglašavanje pandemije koja je usporila, čak i zaustavila brojne svjetske industrije. Ljudi su počeli masovno raditi od kuće, škole, fakulteti i brojne druge institucije bili su zatvoreni za fizičke posjete i pohađanja, a promet se prorijedio.

Kao posljedica svega toga potražnja za naftom drastično je pala te je ostao višak ponude, što uzrokovalo da barel nafte prvi put u povijesti padne ispod nula američkih dolara, točnije -37 USD/bbl (The New York Times, 2020). Ova situacija zapravo bi označavala to da su proizvođači bili spremni platiti kupcima za preuzimanje nafte jer je jednostavno nisu mogli prodati, a svi skladišni kapaciteti bili su popunjeni te je ponuda uvelike nadmašivala potražnju.

Slika 3: prikaz pada cijene barela nafte 20.4.2020. godine

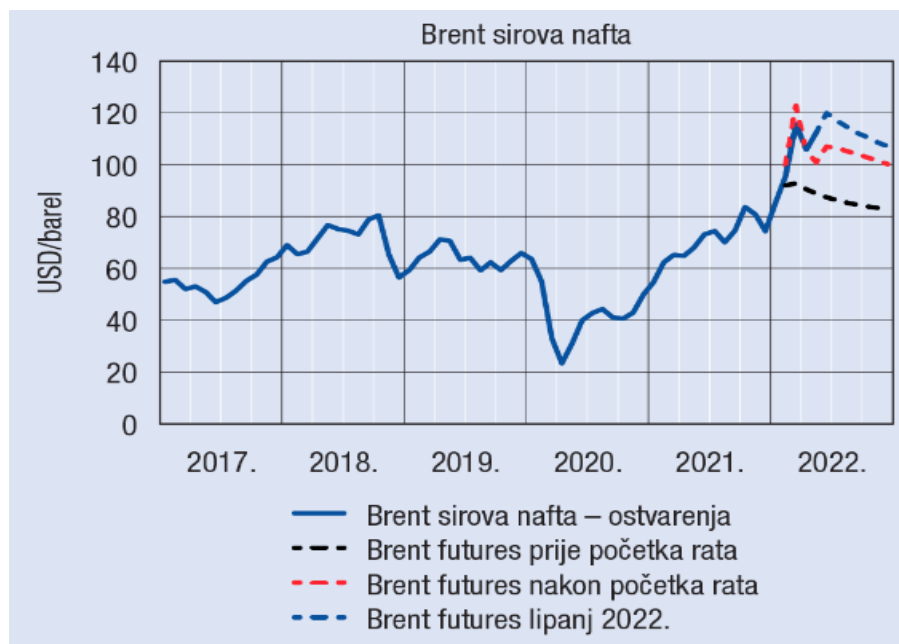
(Izvor: The New York Times, 2020).

Kako je pandemija postupno počela jenjavati, a svijet se polako počeo oporavljati na zdravstvenom i na financijskom nivou, potražnja za naftom zajedno s cijenama počela je rasti. Kako su se svi segmenti života vratili u normalu, porasla je potražnja za mlaznim i ostalim gorivima. Tako je 2021. godine porasla globalna potražnja za naftom, a cijena po barelu je tada iznosila 79 USD. Osim toga, cijene plina drastično su skočile pa je i to bio razlog pronalaska drugih izvora energije, uključujući naftu (Europska središnja banka [ESB], 2021).

Ruska invazija na Ukrajinu 2022. godine bitno je promijenila globalno tržište nafte. Rusija je jedan od najvećih izvoznika nafte u svijetu, a kad su joj uvedene sankcije kao globalni odgovor na njezin vojni napad na Ukrajinu, smanjio se njezin izvoz u veći zapadni dio svijeta. To je rezultiralo povećanje potražnje za naftom iz ostalih dijelova svijeta, među kojima su prestižno bliskoistočne države te SAD, dok je Rusija svoju naftu počela izvoziti na udaljenija tržišta, prvenstveno u Indiju i Kinu. Gomilanje ruskog dizela u Europskoj Uniji prije uvođenja očekivanih sankcija također je povećalo potražnju („FINA“, bez dat.).

Rat u Ukrajini utjecao je na porast cijene sirove nafte, ali i ostalih energenata i sirovina kojima su Rusija i Ukrajina opskrbljivali europsko i svjetsko tržište. Projicirani rast cijena nafte je za 2022. godinu porastao s 25% na 50%, dakle udvostručio se. Cijena nafte nastavila se povećavati nakon početka rata, a u lipnju 2022. godine cijena nafta dosegla je vrhunac i tada je iznosila oko 120 dolara po barelu. U nastavku je prikaz grafikona na kojemu je vidljivo kretanje cijena nafte prije i od početka rata u Ukrajini (HNB, 2022).

Slika 4: kretanje cijene nafte od 2017. do 2022. godine

(Izvor: HNB Eurosustav, 2022.)

4. Utjecaj porasta potražnje za naftom na sigurnost i uspješnost poslovanja velikog broderskog poduzeća

U ovom poglavlju analiziraju se financijski izvještaji poduzeća Tankerska plovdba d.d. od 2018. do 2022. godine. Navedene godine odabrane su zbog situacija koje su tada bile aktivne te su utjecale na potražnju za naftom, a to je prvenstveno pandemija i rat u Ukrajini. Provedene su horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja te su izračunati financijski pokazatelji sigurnosti i uspješnosti poslovanja, kao i odabrani financijski pokazatelj za izvještaj o novčanim tokovima.

4.1. Horizontalna analiza bilance, računa dobiti i gubitka te izvještaja o novčanim tokovima

U horizontalnoj analizi bilance vidljive su apsolutne i relativne promjene u stavkama aktive i pasive. Može se primijetiti kako su se gotovo sve stavke aktive smanjile 2019. godine u odnosu na 2018. godinu. Puno je faktora utjecalo na brodarstvo 2018. i 2019. godine te su prva tri kvartala 2019. godine bila ispodprosječna. Napadi na tankere u Omanskom zaljevu i

Crvenom moru, napadi na naftna postrojenja u Saudijskoj Arabiji, problemi s kontaminacijom naftovoda u Rusiji i Kazahstanu, nemiri u Libiji i prestanak izvoza nafte, privremeni prekid izvoza saudijske nafte kroz tjesnac Bab el-Mandeb, SAD-ova zabrana izvoza nafte iz Irana, trgovinski rat između Kine i SAD-a te smanjenje proizvodnje nafte članica OPEC-a uzrokovali su loš početak 2019. godine, koja je ipak zbog povećanja efikasnosti rafinerija i sezonskog karaktera tržišta završila s dobiti kao što je vidljivo u horizontalnoj analizi pasive bilance („FINA“, bez dat.).

2020. je prije svega bila COVID-19 godina. Drastično se smanjila proizvodnja i izvoz nafte što je vidljivo u velikom padu potraživanja od kupaca i porastu zaliha koje su u najvećem dijelu bile zalihe nafte koje se nisu mogle prodati. Poduzeće je na kraju godine ponovno poslovalo s dobiti i likvidnosti u novcu jer mu sigurnost daju i ugovorene kreditne linije.

Iako je gotovo cijela godina bila loša, u trećem kvartalu 2021. godine dolazi do povećanja proizvodnje nafte država OPEC-a što je povećalo i obujam trgovine sirovom naftom. Osim toga, povećao se izvoz suhih tereta koji je najviše bio potaknut povećanjem kineskog uvoza. 2021. godine su kupljena i 4 putnička katamarana, što je vidljivo u povećanju dugotrajne materijalne imovine.

2022. godine počela je rasti potražnja za naftom, no stvorio se manjak tonaže tankera u određenim dijelovima svijeta jer su zbog rata u Ukrajini brojne države odlučile prestati uvoziti rusku naftu. Europa je supstitut ruskoj nafti pronašla u nafti iz SAD-a, zapadne Afrike i Bliskog istoka. Cijena nafte je također i drastično porasla u odnosu na prethodnu godinu. U 2022. godini Tankerska plovidba d.d. preuzela je 25% dionica poduzeća Turisthotel. Rat u Ukrajini prouzročio je skok u cijenama vozarina te je time godina završila kao jedna od najuspješnijih u povijesti poduzeća. Potraživanja su porasla za preko 79%, a dobit za preko 88%.

Tablica 13: Horizontalna analiza bilance za Tankerska plovidba d.d.

	2018.	2019.	Δ 2019./2018.	%Δ	2020.	Δ 2020./2019.	%Δ	2021.	2021./2020.	%Δ	2022.	Δ2022./2021.	%Δ
A) DUGOTRAJNA IMOVINA	2.686.553.406	2.602.711.391	-83.842.015	-3,12	2.265.285.751	-337.425.640,00	-12,96	2.347.257.281	81.971.530	3,62	3.233.398.380	886.141.099	37,75
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	395.974	365.594	-30.380	-7,67	333.063	-32.531,00	-8,90	227.462	-105.601	-31,71	403.338	175.876	77,32
II. MATERIJALNA IMOVINA	2.653.492.814	2.573.493.377	-79.999.437	-3,01	2.239.544.229	-333.949.148,00	-12,98	2.309.999.984	70.455.755	3,15	2.783.765.368	473.765.384	20,51
IV. FINANCIJSKA IMOVINA	32.664.618	28.852.420	-3.812.198	-11,67	25.408.459	-3.443.961,00	-11,94	37.029.835	11.621.376	45,74	449.229.674	412.199.839	1.113,16
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA	362.795.239	425.373.165	62.577.926	17,25	417.840.667	-7.532.498,00	-1,77	609.681.116	191.840.449	45,91	807.396.507	197.715.391	32,43
I. ZALIHE	39.770.245	30.102.669	-9.667.576	-24,31	34.636.975	4.534.306,00	15,06	45.238.241	10.601.266	30,61	58.576.364	13.338.123	29,48
II. POTRAŽIVANJA	101.419.025	81.518.184	-19.900.841	-19,62	58.650.336	-22.867.848,00	-28,05	81.913.236	23.262.900	39,66	146.789.573	64.876.337	79,20
III. FINANCIJSKA IMOVINA	15.180.761	141.395	-15.039.366	-99,07	199.170	57.775,00	40,86	180.827	-18.343	-9,21	185.058	4.231	2,34
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	206.325.208	313.510.917	107.185.709	51,95	324.254.186	10.743.269,00	3,43	482.248.812	157.994.626	48,73	601.745.512	119.496.700	24,78
V. IMOVINA NAMIJENJENA ZA PRODAJU	100.000	100.000	0	0,00	100.000	0,00	0,00	100.000	0	0,00	100.000	0	0,00
C) UKUPNO AKTIVA	3.049.348.645	3.028.084.556	-21.264.089	-0,70	2.683.126.418	-344.958.138,00	-11,39	2.956.938.397	273.811.979	10,20	4.040.794.887	1.083.856.490	36,65

	2018.	2019.	Δ 2019./2018.	%Δ	2020.	Δ 2020./2019.	%Δ	2021.	2021./2020.	%Δ	2022.	Δ2022./2021.	%Δ
A) KAPITAL I REZERVE	1.228.995.113	1.402.141.500	173.146.387	14,09	1.347.026.284	-55.115.216	-3,93	1.524.466.632	177.440.348	13,17	2.719.073.549	1.194.606.917	78,36
I. DIONIČKI KAPITAL	335.122.200	335.122.200	0	0,00	335.122.200	0	0,00	335.122.200	0	0,00	335.122.200	0	0,00
II. KAPITALNE REZERVE	16.972.554	16.972.554	0	0,00	16.972.554	0	0,00	16.972.554	0	0,00	16.972.554	0	0,00
III. REZERVE	-31.909.882	30.559.854	62.469.736	-195,77	-81.698.457	-112.258.311	-367,34	33.820.257	115.518.714	-141,40	218.364.626	184.544.369	545,66
IV. ZADRŽANA DOBIT	908.810.241	1.019.486.892	110.676.651	12,18	1.076.629.987	57.143.095	5,61	1.138.551.621	61.921.634	5,75	2.148.614.169	1.010.062.548	88,71
B) MANJINSKI INTERES	305.809.113	325.898.171	20.089.058	6,57	283.405.778	-42.492.393	-13,04	268.607.189	-14.798.589	-5,22	0	-268.607.189	-100,00
C) DUGOROČNE OBVEZE	1.221.520.861	987.291.997	-234.228.864	-19,18	803.724.608	-183.567.389	-18,59	912.626.818	108.902.210	13,55	1.013.437.723	100.810.905	11,05
D) KRATKOROČNE OBVEZE	293.023.558	312.752.888	19.729.330	6,73	248.969.748	-63.783.140	-20,39	251.237.758	2.268.010	0,91	308.283.615	57.045.857	22,71
E) UKUPNO PASIVA	3.049.348.645	3.028.084.556	-21.264.089	-0,70	2.683.126.418	-344.958.138	-11,39	2.956.938.397	273.811.979	10,20	4.040.794.887	1.083.856.490	36,65

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

U horizontalnoj analizi računa dobiti i gubitka također se vidi smanjenje u poslovnim prihodima, kao i u ukupnim prihodima za 2019. i 2020. godinu iz već navedenih razloga. Poduzeće 2018. i 2019. godine nije imalo obvezu plaćanja poreza na dobit te je samo plaćalo obvezan porez po tonaži broda.

2021. godine vidljivo je povećanje u poslovnim prihodima poduzeća, kao i u financijskim prihodima koji su drastično porasli, a temelje se na prihodima od kamata, tečajnim razlikama i ostalim financijskim prihodima. Poduzeće 2021. godine počinje ponovno plaćati porez na dobit.

2022. godine dolazi do povećanja u ukupnim prihodima za preko 150%. To je bila rekordna godina za poslovanje poduzeća, što se vidi i u povećanju dobiti razdoblja za čak 2.621,43%.

Tablica 14: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka za Tankerska plovidba d.d.

	2018.	2019.	Δ 2019./2018.	%Δ	2020.	Δ 2020./2019.	%Δ	2021.	2021./2020.	%Δ	2022.	Δ2022./2021.	%Δ
POSLOVNI PRIHODI	903.763.988	881.696.962	-22.067.026	-2,44	781.449.095	-100.247.867	-11,37	858.441.854	76.992.759	9,85	2.186.480.481	1.328.038.627	154,70
POSLOVNI RASHODI	767.203.515	643.049.220	-124.154.295	-16,18	661.159.367	18.110.147	2,82	773.956.430	112.797.063	17,06	992.705.209	218.748.779	28,26
FINANCIJSKI PRIHODI	5.171.450	1.308.329	-3.863.121	-74,70	638.904	-669.425	-51,17	6.559.245	5.920.341	926,64	1.564.573	-4.994.672	-76,15
FINANCIJSKI RASHODI	78.269.146	100.363.921	22.094.775	28,23	54.007.963	-46.355.958	-46,19	49.626.874	-4.381.089	-8,11	89.103.288	39.476.414	79,55
UKUPNI PRIHODI	908.935.438	883.005.291	-25.930.147	-2,85	782.087.999	-100.917.292	-11,43	865.001.099	82.913.100	10,60	2.188.045.054	1.323.043.955	152,95
UKUPNI RASHODI	845.472.661	743.413.141	-102.059.520	-12,07	715.167.330	-28.245.811	-3,80	823.583.304	108.415.974	15,16	1.081.808.497	258.225.193	31,35
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	63.462.777	139.592.150	76.129.373	119,96	66.920.669	-72.671.481	-52,06	41.417.795	-25.502.874	-38,11	1.106.236.557	1.064.818.762	2.570,92
POREZ PO TONAŽI BRODA	518.628	489.004	-29.624	-5,71	489.004	0	0,00	421.156	-67.848	-13,87	388.826	-32.330	-7,68
POREZ NA DOBIT	0,00	0,00	0,00	0,00	512.002	512.002	0,00	653.368	141.366	27,61	7.933.417	7.280.049	1.114,23
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	62.944.149	139.103.146	76.158.997	120,99	65.919.663	-73.183.483	-52,61	40.343.271	-25.576.392	-38,80	1.097.914.314	1.057.571.043	2.621,43

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

U horizontalnoj analizi novčanog toka primjećuje se da se novčani tok iz poslovnih aktivnosti, odnosno da su se njegovi primitci povećali 2019. u odnosu na 2018. godinu i smanjili 2020. godine u odnosu na 2019. godinu, da bi do 2022. godine porasli za preko 260% u odnosu na 2021. godinu. Što se tiče novčanog toka iz financijskih aktivnosti, primjećuje se da su u 2022. godini prisutni veći financijski izdatci zbog kupovanja dionica drugih poduzeća,

prvenstveno poduzeća Turisthotel d.d. od kojega je 2022. godine kupljeno oko 25% dionica. Ukupni primitci su se 2021. godine povećali za gotovo 150% u odnosu na 2020. godinu, a izdaci su porasli za nešto više od 112%.

Tablica 15: Horizontalna analiza novčanog toka za Tankerska plovdba d.d.

	2018.	2019.	Δ 2019./2018.	%Δ	2020.	Δ 2020./2019.	%Δ	2021.	2021./2020.	%Δ	2022.	Δ2022./2021.	%Δ
NOVČANI TOK IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	115.590.900,00	330.870.774,00	215.279.874,00	186,24	284.124.578,00	-46.746.196,00	-14,13	224.644.123,00	-59.480.455,00	-20,93	813.514.593,00	588.870.470,00	262,13
NOVČANI TOK IZ INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	101.301.888,00	57.263.570,00	-44.038.318,00	-43,47	-74.334.183,00	-131.597.753,00	-229,81	-99.805.027,00	-25.470.844,00	34,27	-490.133.314,00	-390.328.287,00	391,09
NOVČANI TOK IZ FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	-198.011.637,00	-285.318.277,00	-87.306.640,00	44,09	-177.553.903,00	107.764.374,00	-37,77	8.499.193,00	186.053.096,00	-104,79	-248.900.800,00	-257.399.993,00	-3.028,52
EFEKT PROMJENE TEČAJA NA NOVAC I NOVČANE EKIVALENTE	4.338.515,00	4.369.642,00	31.127,00	0,72	24.656.337,00	20.286.695,00	464,26	-21.493.163,00	-46.149.500,00	-187,17	45.016.221,00	66.509.384,00	-309,44
ČISTI NOVČANI TOK	23.219.666,00	107.185.709,00	83.966.043,00	361,62	10.743.269,00	-96.442.440,00	-89,98	157.994.626,00	147.251.357,00	1.370,64	119.496.700,00	-38.497.926,00	-24,37
NOVAC I NOVČANI EKIVALENTI NA DAN 1.1.	183.105.542,00	206.325.208,00	23.219.666,00	12,68	313.510.917,00	107.185.709,00	51,95	324.254.186,00	10.743.269,00	3,43	482.248.812,00	157.994.626,00	48,73
NOVAC I NOVČANI EKIVALENTI NA DAN 31.12.	206.325.208,00	313.510.917,00	107.185.709,00	51,95	324.254.186,00	10.743.269,00	3,43	482.248.812,00	157.994.626,00	48,73	601.745.512,00	119.496.700,00	24,78
UKUPNI PRIMITCI	462.773.578,00	803.938.860,00	341.165.282,00	73,72	466.565.298,00	-337.373.562,00	-41,97	1.165.230.216,00	698.664.918,00	149,75	2.260.897.925,00	1.095.667.709,00	94,03
UKUPNI IZDATCI	439.553.912,00	378.737.930,00	-60.815.982,00	-13,84	455.822.029,00	77.084.099,00	20,35	1.007.235.590,00	551.413.561,00	120,97	2.141.401.225,00	1.134.165.635,00	112,60

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

4.2. Vertikalna analiza bilance, računa dobiti i gubitka te izvještaja o novčanim tokovima

U vertikalnoj analizi bilance najveći udio 2019. godine ima dugotrajna materijalna imovina od gotovo 85%, a do kraja 2022. godine on zbog prodaje nekoliko brodova počinje opadati. Udio novca u banci i blagajni postupno raste, a zadržana dobit ima najveći udio 2022. godine kad je iznosio preko 53% te je to ujedno i bila najuspješnija godina u nizu za poslovanje poduzeća Tankerska plovdba d.d.

Tablica 16: Vertikalna analiza bilance za Tankerska plovdba d.d.

	2018.	%2018.	2019.	%2019.	2020.	%2020.	2021.	%2021.	2022.	%2022.
A) DUGOTRAJNA IMOVINA	2.686.553.406	88,10	2.602.711.391	85,95	2.265.285.751	84,43	2.347.257.281	79,38	3.233.398.380	80,02
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	395.974	0,01	365.594	0,01	333.063	0,01	227.462	0,01	403.338	0,01
II. MATERIJALNA IMOVINA	2.653.492.814	87,02	2.573.493.377	84,99	2.239.544.229	83,47	2.309.999.984	78,12	2.783.765.368	68,89
IV. FINANCIJSKA IMOVINA	32.664.618	1,07	28.852.420	0,95	25.408.459	0,95	37.029.835	1,25	449.229.674	11,12
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA	362.795.239	11,90	425.373.165	14,05	417.840.667	15,57	609.681.116	20,62	807.396.507	19,98
I. ZALIHE	39.770.245	1,30	30.102.669	0,99	34.636.975	1,29	45.238.241	1,53	58.576.364	1,45
II. POTRAŽIVANJA	101.419.025	3,33	81.518.184	2,69	58.650.336	2,19	81.913.236	2,77	146.789.573	3,63
III. FINANCIJSKA IMOVINA	15.180.761	0,50	141.395	0,00	199.170	0,01	180.827	0,01	185.058	0,00
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	206.325.208	6,77	313.510.917	10,35	324.254.186	12,08	482.248.812	16,31	601.745.512	14,89
V. IMOVINA NAMIJENJENA ZA PRODAJU	100.000	0,00	100.000	0,00	100.000	0,00	100.000	0,00	100.000	0,00
C) UKUPNO AKTIVA	3.049.348.645	100,00	3.028.084.556	100,00	2.683.126.418	100,00	2.956.938.397	100,00	4.040.794.887	100,00

	2018.	%2018.	2019.	%2019.	2020.	%2020.	2021.	%2021.	2022.	%2022.
A) KAPITAL I REZERVE	1.228.995.113	40,30	1.402.141.500	46,30	1.347.026.284	50,20	1.524.466.632	51,56	2.719.073.549	67,29
I. DIONIČKI KAPITAL	335.122.200	10,99	335.122.200	11,07	335.122.200	12,49	335.122.200	11,33	335.122.200	8,29
II. KAPITALNE REZERVE	16.972.554	0,56	16.972.554	0,56	16.972.554	0,63	16.972.554	0,57	16.972.554	0,42
III. REZERVE	-31.909.882	-1,05	30.559.854	1,01	-81.698.457	-3,04	33.820.257	1,14	218.364.626	5,40
IV. ZADRŽANA DOBIT	908.810.241	29,80	1.019.486.892	33,67	1.076.629.987	40,13	1.138.551.621	38,50	2.148.614.169	53,17
B) MANJINSKI INTERES	305.809.113	10,03	325.898.171	10,76	283.405.778	10,56	268.607.189	9,08	0	0,00
C) DUGOROČNE OBVEZE	1.221.520.861	40,06	987.291.997	32,60	803.724.608	29,95	912.626.818	30,86	1.013.437.723	25,08
D) KRATKOROČNE OBVEZE	293.023.558	9,61	312.752.888	10,33	248.969.748	9,28	251.237.758	8,50	308.283.615	7,63
E) UKUPNO PASIVA	3.049.348.645	100,00	3.028.084.556	100,00	2.683.126.418	100,00	2.956.938.397	100,00	4.040.794.887	100,00

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

U vertikalnoj analizi računa dobiti i gubitka najveći udio u svim promatranim godinama imali su poslovni prihodi, a odmah nakon njih i poslovni rashodi. 2018. godina je zbog problema na tržištu bila je gotovo jednako loša kao i pandemijska 2020. godina u kojoj je još počela i ponovna obveza plaćanja poreza na dobit. Razlog tome su smanjenje proizvodnje nafte država OPEC-a, koja je do 2022. godine ponovno skočila. Dobit razdoblja te godine iznosila je preko milijardu i 97 milijuna kuna i to će svakako biti godina za pamćenje u poslovanju Tankerske plovidbe d.d. Iz udjela neto dobiti u prihodima dobiti razdoblja koji varira u prvim promatranim godinama da bi u 2022. bio najveći, može se zaključiti kakvi će biti rezultati pokazatelja profitabilnosti poduzeća. Shodno tome, profitabilnost poduzeća porasla je 2019. godine u odnosu na 2018. nakon toga je opadala u 2020. i 2021., a 2022. godine drastično se povećala.

Tablica 17: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za Tankerska plovidba d.d.

	2018.	%2018.	2019.	%2019.	2020.	%2020.	2021.	%2021.	2022.	%2022.
POSLOVNI PRIHODI	903.763.988	99,43	881.696.962	99,85	781.449.095	99,92	858.441.854	99,24	2.186.480.481	99,93
POSLOVNI RASHODI	767.203.515	84,41	643.049.220	72,83	661.159.367	84,54	773.956.430	89,47	992.705.209	45,37
FINANCIJSKI PRIHODI	5.171.450	0,57	1.308.329	0,15	638.904	0,08	6.559.245	0,76	1.564.573	0,07
FINANCIJSKI RASHODI	78.269.146	8,61	100.363.921	11,37	54.007.963	6,91	49.626.874	5,74	89.103.288	4,07
UKUPNI PRIHODI	908.935.438	100,00	883.005.291	100,00	782.087.999	100,00	865.001.099	100,00	2.188.045.054	100,00
UKUPNI RASHODI	845.472.661	93,02	743.413.141	84,19	715.167.330	91,44	823.583.304	95,21	1.081.808.497	49,44
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	63.462.777	6,98	139.592.150	15,81	66.920.669	8,56	41.417.795	4,79	1.106.236.557	50,56
POREZ PO TONAŽI BRODA	518.628	0,06	489.004	0,06	489.004	0,06	421.156	0,05	388.826	0,02
POREZ NA DOBIT	0,00	0,00	0,00	0,00	512.002	0,07	653.368	0,08	7.933.417	0,36
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	62.944.149	6,93	139.103.146	15,75	65.919.663	8,43	40.343.271	4,66	1.097.914.314	50,18

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

Kod vertikalne analize izvještaja o novčanom toku vidi se da je najveći udio novčanog toka iz poslovnih aktivnosti tijekom svih promatranih godina. Novčani tok, odnosno izdaci iz

financijskih aktivnosti također imaju veliki udio tijekom prve tri godine, ali se taj udio smanjuje 2022. godine.

Tablica 18: Vertikalna analiza novčanog toka za Tankerska plovidba d.d.

	2018.	%2018.	2019.	%2019.	2020.	%2020.	2021.	%2021.	2022.	%2022.
NOVČANI TOK IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	115.590.900	25	330.870.774	41	284.124.578	61	224.644.123	19	813.514.593	36
NOVČANI TOK IZ INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	101.301.888	22	57.263.570	7	-74.334.183	-16	-99.805.027	-9	-490.133.314	-22
NOVČANI TOK IZ FINACIJSKIH AKTIVNOSTI	-198.011.637	-43	-285.318.277	-35	-177.553.903	-38	8.499.193	1	-248.900.800	-11
EFEKT PROMJENE TEČAJA NA NOVAC I NOVČANE EKIVALENTE	4.338.515	1	4.369.642	1	24.656.337	5	-21.493.163	-2	45.016.221	2
ČISTI NOVČANI TOK	23.219.666	5	107.185.709	13	10.743.269	2	157.994.626	14	119.496.700	5
NOVAC I NOVČANI EKIVALENTI NA DAN 1.1.	183.105.542	40	206.325.208	26	313.510.917	67	324.254.186	28	482.248.812	21
NOVAC I NOVČANI EKIVALENTI NA DAN 31.12.	206.325.208	45	313.510.917	39	324.254.186	69	482.248.812	41	601.745.512	27
UKUPNI PRIMITCI	462.773.578	100	803.938.860	100	466.565.298	100	1.165.230.216	100	2.260.897.925	100
UKUPNI IZDATCI	439.553.912	95	378.737.930	47	455.822.029	98	1.007.235.590	86	2.141.401.225	95

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

4.3. Financijski pokazatelji sigurnosti poslovanja

Kod financijskih pokazatelja sigurnosti poslovanja prikazani su izračuni za pokazatelje likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti od 2018. do 2022. godine. Nakon izračuna svakog pokazatelja nalazi se i njihova interpretacija.

4.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelj trenutne likvidnosti 2018. godine bio je manji od 1, dok je u svim ostalim promatranim godinama iznosio više od 1, stoga poduzeće 2018. godine nije moglo trenutno podmiriti svoje obveze. Koeficijent ubrzane likvidnosti 1 u svim godinama je bio veći od 1 što znači da je poduzeće moglo podmiriti svoja dugovanja. Nadalje, nakon 2020. godine koeficijent ubrzane likvidnosti 2 postigao je iznos veći od 2.

Koeficijent tekuće likvidnosti treba težiti tome da bude veći od 1, a shodno time koeficijent financijske stabilnosti trebao bi biti manji od 1. Ako to nije slučaj, onda poduzeće nema radnog kapitala te dio svoje dugotrajne imovine financira iz kratkoročnih izvora.

Valja primijetiti kako je u 2021. i 2022. godini koeficijent financijske stabilnosti bio manji od jedan dok je koeficijent tekuće likvidnosti bio čak veći od 2, čime se može zaključiti da se poduzeće u tim godinama oporavilo od lošeg niza te imalo radni kapital.

Tablica 19: Pokazatelji likvidnosti za Tankerska plovidba d.d.

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,704	1,002	1,302	1,919	1,952
Koeficijent ubrzane likvidnosti 1	1,050	1,263	1,538	2,246	2,428
Koeficijent ubrzane likvidnosti 2	1,102	1,264	1,539	2,247	2,429
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,238	1,360	1,678	2,427	2,619
Koeficijent financijske stabilnosti	0,930	0,925	0,921	0,891	0,866

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

4.3.2. Pokazatelji zaduženosti

U pokazateljima zaduženosti koeficijent zaduženosti i koeficijent vlastitog financiranja u zbroju iznose 1 jer su to jedini izvori financiranja koje neko poduzeće može koristiti. U svim promatranim godinama koeficijent zaduženosti je manji od koeficijenta vlastitog financiranja, što znači da se poduzeće više financira iz vlastitih nego iz tuđih izvora, što je najviše vidljivo u posljednje dvije godine poslovanja.

Koeficijent financiranja u pravilu bi trebao biti što niži jer stavlja u omjer ukupne obveze i kapital i rezerve, a kod Tankerske plovidbe d.d. svake sljedeće godine njegova vrijednost opada. Kod pokrića troškova kamata može se zaključiti da poduzeće u svim godinama može pokriti svoje kamate, dok u 2022. godini to može učiniti čak preko 23 puta, što je dosljedno tome da je i dobit te godine premašivala milijardu kuna.

Što je faktor zaduženosti manji, to je i poduzeće manje zaduženo. Najveći je bio 2018. godine kad je poduzeću trebalo više od 8 godina da pokrije svoje ukupne obveze. Stupanj pokrića 1 ni u jednoj godini nije veći od 1, no stupanj pokrića 2 prve 3 godine imao je iznos blizu jedinice, da bi u 2021. i 2022. godini taj iznos prekoračio jedinicu, a to znači da poduzeće ima dovoljno kapitala i dugoročnih obveza da pokrije cjelokupnu dugotrajnu imovinu.

Tablica 20: Pokazatelji zaduženosti za Tankerska plovidba d.d.

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Koeficijent zaduženosti	0,497	0,429	0,392	0,394	0,327
Koeficijent vlastitog financiranja	0,503	0,571	0,608	0,606	0,673
Koeficijent financiranja	1,232	0,927	0,781	0,763	0,486
Pokriće troškova kamata	1,858	2,937	2,501	2,246	23,378
Faktor zaduženosti	8,609	5,106	5,684	7,279	1,073
Stupanj pokrića 1	0,457	0,539	0,595	0,649	0,841
Stupanj pokrića 2	0,912	0,918	0,949	1,038	1,154

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

4.3.3. Pokazatelji aktivnosti

Kod pokazatelja aktivnosti cilj je da se imovina iskoristi što je efikasnije moguće u odnosu na imovinu koja je uložena te da se na koncu ostvari čim više prihoda. Preko njih se računaju i dani vezivanja, tj. koliko je prosječno trajanje tih obrtaja, a u planu je da oni traju što kraće.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine svih se godina održavao na relativno istoj razini, da bi 2022. godine skočio na 0,541 te su samim time i dani vezivanja te godine bili najmanji. Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine bio je najmanji 2020. i 2021. godine, a koeficijent obrtaja kratkoročnih potraživanja rastao je iz godine u godinu, a trajanje naplate kratkoročnih potraživanja time je opadalo. Ista je situacija i s koeficijentom, odnosno trajanjem naplate potraživanja od kupaca.

Tablica 21: Pokazatelji aktivnosti za Tankerska plovidba d.d.

POKAZATELJI AKTIVNOSTI	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,298	0,292	0,291	0,293	0,541
Dani vezivanja ukupne imovine	1.224,523	1.251,692	1.252,213	1.247,724	674,068
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	2,505	2,076	1,872	1,419	2,710
Dani vezivanja kratkotrajne imovine	145,687	175,833	195,006	257,264	134,686
Koeficijent obrtaja kratkoročnih potraživanja	8,911	10,816	13,324	10,480	14,895
Trajanje naplate kratkoročnih potraživanja	40,960	33,746	27,394	34,829	24,504
Koeficijent obrtaja potraživanja od kupaca	10,853	12,889	16,343	12,069	17,462
Trajanje naplate potraživanja od kupaca	33,631	28,319	22,334	30,243	20,903

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

4.4. Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja

Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja su pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja. Prikazani su izračuni za razdoblje od 2018. do 2022. godine te njihove interpretacije.

4.4.1. Pokazatelji ekonomičnosti

Ekonomičnost ukupnog poslovanja, odnosno omjer ukupnih prihoda i ukupnih rashoda u svim je godinama se u vertikalnoj analizi računa dobiti i gubitka može vidjeti da daleko najveći udio svih prihoda opada upravo na poslovne prihode, samim time je ekonomičnost poslovnih aktivnosti od najveće važnosti te je opet u svim godinama veća od jedan, a najveća 2022. godine. Ekonomičnost financiranja nije velika ni u jednoj od promatranih godina, a najveća je bila 2021. godine.

Tablica 22: Pokazatelji ekonomičnosti za Tankerska plovidba d.d.

POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,075	1,188	1,094	1,050	2,023
Ekonomičnost poslovnih aktivnosti	1,178	1,371	1,182	1,109	2,203
Ekonomičnost financiranja	0,066	0,013	0,012	0,132	0,018

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

4.4.2. Pokazatelji profitabilnosti

Kod pokazatelja profitabilnosti bitno je da im je iznos što veći jer to znači da se ostvaruje najveća zarada. Bruto i neto marža profita 2018. i 2019. godine su gotovo jednake jer, kao što je već spomenuto, poduzeće tada nije imalo obvezu plaćanja poreza na dobit te su samim time dobit prije i dobit nakon oporezivanja bile skoro jednake. Poduzeće je plaćalo porez po tonaži broda koje se mijenjalo iz godine u godinu te iz tog razloga bruto i neto marža nisu imale u potpunosti jednaki iznos. Također, valja primijetiti kako su i bruto i neto marža profita 2022. godine bile daleko najveće čime su se ostvarili najviši prinosi za vlasnike, vjerovnike i državu u vidu poreza.

Što se tiče bruto, odnosno neto rentabilnosti imovine, 2019. godine porasla je zbog oporavka tržišta nafte u odnosu na 2018., da bi se 2020. ponovno smanjila zbog pandemije, a

2022. godine dosegla najviši iznos. Kao najznačajniji pokazatelj, rentabilnost vlastitog kapitala odnosi se na prinos kojeg su ostvarili samo vlasnici u obliku neto dobiti u odnosu na kapital, a on je očekivano bio najveći 2022. godine.

Tablica 23: Pokazatelji profitabilnosti za Tankerska plovidba d.d.

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Bruto marža profita %	15,10%	24,00%	14,26%	8,63%	52,82%
Neto marža profita %	15,10%	23,92%	14,13%	8,51%	52,44%
Bruto rentabilnost imovine %	4,50%	6,99%	4,16%	2,52%	28,60%
Neto rentabilnost imovine %	4,50%	6,97%	4,12%	2,49%	28,39%
Rentabilnost vlastitog kapitala	5,122%	9,921%	4,894%	2,646%	40,378%

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

4.4.3. Pokazatelji investiranja

Kod pokazatelja investiranja vidljivo je da je najmanja dobit po dionici bila 2018., a najveća 2022. godine, kad su i dividende po dionici dosegle najveći iznos, samim time je i najmanji iznos odnosa isplate dividendi 2022. godine bio najmanji. Isto tako, odnos cijene i dobiti po dionici je najveći kada je dobit po dionici najmanja, kao što je slučaj 2018. godine dok je 2022. odnos cijene i dobiti po dionici najmanji. Ukupna rentabilnost dionice je 2022. godine iznosila čak 330% što je daleko više od svih prijašnjih promatranih godina. Dividenda rentabilnosti dionice blago je pala 2019. godine da bi u posljednjoj godini dosegla najviši iznos do tad.

Tablica 24: Pokazatelji investiranja za Tankerska plovidba d.d.

POKAZATELJI INVESTIRANJA	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Dobit po dionici (EPS)	112,695	230,240	153,880	150,000	1.980,000
Dividenda po dionici (DPS)	35,600	29,640	42,210	39,060	51,630
Odnos isplate dividendi	0,316	0,129	0,274	0,260	0,026
Odnos cijene i dobiti po dionici (P/E)	5,324	2,606	3,899	4,000	0,303
Ukupna rentabilnost dionice %	18,782%	38,373%	25,647%	25,000%	330,000%
Dividenda rentabilnosti dionice %	5,933%	4,940%	7,035%	6,510%	8,605%

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

4.5. Analiza kvalitete dobiti

Kod analize kvalitete dobiti prikazan je pokazatelj kvalitete dobiti kojeg čini omjer novčanog toka iz poslovnih aktivnosti i dobit iz poslovnih aktivnosti. 2018. godine kvaliteta dobiti bila je najmanja, da bi 2019. i 2020. godine narasla za dvostruko. 2021. godine ponovno pada uslijed svih poteškoća glede tržišta, posebice tržišta nafte. U 2022. godini pokazatelj kvalitete dobiti oporavlja se te se vraća na iznose kakvi su bili prije drastičnih promjena na tržištu. U svim promatranim godinama kvaliteta dobiti bila je manja od jedan što znači da postoji jaz između ostvarenog novčanog toka i ostvarene dobiti iz poslovnih aktivnosti. Ovakva pojava događa se u većini situacija, a razlog tome je odmak u naplati obračunatih prihoda. Također, dobit iz poslovnih aktivnosti vezana je uz tekuće razdoblje dok se primitci i izdatci mogu odnositi i na prethodna razdoblja (Tušek, 2017).

Tablica 25: Pokazatelji kvalitete dobiti za Tankerska plovidba d.d.

ANALIZA KVALITETE DOBITI	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
kvaliteta dobiti	0,128	0,375	0,364	0,262	0,372

(Izvor: Izrada autorice prema FINA, 2018.-2022.)

5. Zaključak

Nafta je jedan od pokretača velikog broja svjetskih industrija, prometa i dio svakodnevnog života velikog broja stanovnika i mnogi segmenti tržišta ovise o njoj. Promjene u cijeni, kao i promjene u ponudi i potražnji nikad ne mogu proći nezapaženo, a to se moglo vidjeti i unazad nekoliko godina.

Pandemija koju je uzrokovao koronavirus oblikovala je tadašnje tržište naftom na način da se potražnja drastično smanjila, dok je ponuda ostala velika, odnosno puno veća od same potražnje. Usporio se rad brojnih industrija, kao i prometa i svakodnevnog života. Takva situacija uzrokovala je veliki pad cijena nafte koju su osjetili svi, ali samim oporavkom od pandemije cijena nafte skočila je u nebo. Od tada je potražnja daleko više narasla te se njezin rast osjeća i sada.

Rat u Europi, ali i u ostalim dijelovima svijeta gdje cirkulira velika količina ovog "crnog zlata", uzrokuje to da veliki izvoznici i uvoznici strepe od drastičnih promjena koje se mogu dogoditi. Tankerska plovidba d.d. jedno je od tih poduzeća čija je osnovna djelatnost prijevoz tereta od kojih veliki broj opada upravo na naftu i njezine derivate. Promjene na tržištu utjecale se na poslovanje ovog vodećeg brodarskog poduzeća u Hrvatskoj, koje je ipak održalo svoju likvidnost i zaključilo nesretni period poslovanja zapravo vrlo uspješnim, što je i vidljivo u analizi financijskih izvještaja.

Analiza financijskih izvještaja ključna je u poslovanju svakog poduzeća jer pruža uvid u detaljan pregled većine segmenata poslovanja te postavlja temelj za sve buduće važne odluke o tome u kojem smjeru neko poduzeće mora nastaviti svoj životni ciklus. Dakako, postoje i neki nedostaci u njezinom izvođenju, ali upravo iz tog razloga treba sagledati puno širu sliku od samih financijskih izvještaja i njihove analize te uzeti u obzir sve aspekte poslovanja uopće.

Provedbom analize financijskih izvještaja poduzeća Tankerska plovidba d.d. ovim radom se zaključuje kako je poduzeće ostalo likvidno, bez velike zaduženosti te uz visoku ekonomičnost i profitabilnost poslovanja. U potpunosti se oporavilo od svih nedaća koja su zadesila tržište te je posljednju promatranu godinu, tj. 2022. završila s iznimno visokim rezultatima koji premašuju gotovo sve prijašnje.

Popis literature

1. Belak, V. (1995). Menadžersko računovodstvo. Preuzeto 15.6.2024. s https://kupdf.net/download/menadzersko%02racunovodstvo_5a27e081e2b6f59164d3671b_pdf
2. Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled*, 63 (7-8), 446-467. Preuzeto 25.6.2024. s <https://hrcak.srce.hr/86495>
3. Europska središnja banka [ESB] (2021.) *Godišnje izvješće 2021*. Pristupano s https://www.hnb.hr/documents/20182/4164714/h-ecb-godisnje-izvjesce_2021.pdf/f44246b4-bb6c-f4be-36af-b721c3021ef8
4. Faello, J. (2015). Understanding the limitations of financial ratios. *Academy of Accounting and Financial Studies, Journal* 19 (3). Preuzeto 11.7.2024. s https://www.researchgate.net/publication/330988084_Understanding_the_limitations_of_financial_ratios
5. Financijska agencija [FINA] (bez dat.). *Tankerska plovidba d.d. Zadar, revizorsko izvješće 2022*. Preuzeto 1.7.2024. s <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>
6. Financijska agencija [FINA] (bez dat.). *Tankerska plovidba d.d. Zadar, revizorsko izvješće 2023*. Preuzeto 1.7.2024. s <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>
7. HNB (2022). *Utjecaj rata u Ukrajini na inflaciju potrošačkih cijena* Pristupano 24.8.2024. s https://www.hnb.hr/javnost-rada/rat-u-ukrajini/html/-/asset_publisher/lwOTLx5fWZDC/content/utjecaj-rata-u-ukrajini-na-inflaciju-potrosackih-cijena
8. Hrvatska enciklopedija (bez dat.) *Tankerska plovidba d.d.* Pristupano 1.7.2024. s <https://www.enciklopedija.hr/clanak/tankerska-plovidba-dd>
9. Hrvatska tehnička enciklopedija (6.12.2018.) *Tankerska plovidba d.d.* Pristupano 1.7.2024. s <https://tehnika.lzmk.hr/tankerska-plovidba-d-d/>
10. Ježovita, A. (2015). Ocjena sigurnosti poslovanja poduzeća realnoga sektora u Republici Hrvatskoj. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, 13 (1) 75-91 Preuzeto 11.7.2024. s <https://hrcak.srce.hr/file/208025>
11. Ježovita, A. (2018). Specifičnosti analize financijskih izvještaja proračunskih korisnika. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, 16 (2), 73-92 Preuzeto 11.7.2024. s <https://hrcak.srce.hr/clanak/310655>

12. Morski.hr (2023). *Predsjednik Uprave Tankerske plovidbe: „Tankerska jest i ostat će pokretač i generator ekonomije u zadarskom kraju“* Pristupano 2.7.2024. s <https://www.morski.hr/predsjednik-uprave-tankerske-plovidbe-tankerska-jest-i-ostat-ce-pokretac-i-generator-ekonomije-u-zadarskom-kraju/>
13. Pili, T. (2024). *Tankerska plovidba došla do 64 posto udjela u Atlantskoj plovidbi. Lider*, Pristupano 1.7.2024. s <https://lidermedia.hr/biznis-i-politika/tankerska-plovidba-dosla-do-64-posto-udjela-u-atlantskoj-plovidbi-155699>
14. Šlibar, D. (2010). Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja. *Financije*, Preuzeto 15.6.2024. s <https://www.racunovodstvo-porezi.hr/strucni-clanci/nerasporedena-podkategorija/instrumenti-i-postupci-analize-financijskih-izvjestaja>
15. Tankerska plovidba d.d. (bez dat.) *O nama* Pristupano 1.7.2024. <https://www.tankerska.hr/>
16. The New York Times (2020). *Too Much Oil: How a Barrel Came to Be Worth Less Than Nothing* Pristupano 3.7.2024. s <https://www.nytimes.com/2020/04/20/business/oil-prices.html>
17. Tušek, B. (2017). Analiza novčanih pokazatelja kvalitete dobiti u funkciji utvrđivanja računovodstvenih manipulacija u financijskim izvještajima kotirajućih poduzeća u Federaciji BiH. *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, 15 (2), 85-103 Preuzeto 11.7.2024. s <https://hrcak.srce.hr/191078>
18. Vukoja, B. (2010). *Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka* Preuzeto 15.6.2024. s <http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf>
19. Zadarski tjednik (2024). *Tankerska plovidba u top tri velika poduzetnika s najvećom dobiti u 2023. godini* Pristupano 2.7.2024. s <https://zadarskitjednik.hr/u-fokusu/tankerska-plovidba-u-top-tri-velika-poduzetnika-s-najvecom-dobiti-u-2023-godini-2512585>
20. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ S., Brozović M. i Žager, L. (2023). *Analiza financijskih izvještaja - temeljna načela i postupci - šesto izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
21. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008). *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia.
22. Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S. i Žager, L. (2016). *Računovodstvo I, Računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

Popis slika

Slika 1: Korporativno upravljanje	4
Slika 2: Povezanost pokazatelja financijskih izvještaja i temeljnih kriterija dobrog poslovanja	6
Slika 3: prikaz pada cijene barela nafte 20.4.2020. godine	25
Slika 4: kretanje cijene nafte od 2017. do 2022. godine	26

Popis tablica

Tablica 1: Pokazatelji likvidnosti	8
Tablica 2: Pokazatelji zaduženosti.....	9
Tablica 3: Pokazatelji aktivnosti.....	10
Tablica 4: Pokazatelji ekonomičnosti	11
Tablica 5: Pokazatelji profitabilnosti.....	13
Tablica 6: Pokazatelji investiranja.....	14
Tablica 7: Postupak izračuna pokazatelja ocjene likvidnosti i solventnosti.....	16
Tablica 8: Postupak izračuna pokazatelja kvalitete dobiti	17
Tablica 9: Postupak izračuna pokazatelja kapitalnih izdataka.....	18
Tablica 10: Postupak izračuna pokazatelja povrata novčanog toka	19
Tablica 11: popis svih brodova koji pripadaju floti Tankerske plovidbe d.d., godine njihovih izgradnji i svrha kojoj su namijenjeni.....	22
Tablica 12: popis svih društava Tankerske plovidbe d.d. i njihovih sjedišta	23
Tablica 13: Horizontalna analiza bilance za Tankerska plovidba d.d.	27
Tablica 14: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka za Tankerska plovidba d.d.	28
Tablica 15: Horizontalna analiza novčanog toka za Tankerska plovidba d.d.....	29
Tablica 16: Vertikalna analiza bilance za Tankerska plovidba d.d.....	29
Tablica 17: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za Tankerska plovidba d.d.	30
Tablica 18: Vertikalna analiza novčanog toka za Tankerska plovidba d.d.....	31
Tablica 19: Pokazatelji likvidnosti za Tankerska plovidba d.d.	32
Tablica 20: Pokazatelji zaduženosti za Tankerska plovidba d.d.....	32
Tablica 21: Pokazatelji aktivnosti za Tankerska plovidba d.d.....	33
Tablica 22: Pokazatelji ekonomičnosti za Tankerska plovidba d.d.	34
Tablica 23: Pokazatelji profitabilnosti za Tankerska plovidba d.d.....	35
Tablica 24: Pokazatelji investiranja za Tankerska plovidba d.d.....	35
Tablica 25: Pokazatelji kvalitete dobiti za Tankerska plovidba d.d.	36